

Kot nam je povedala **Branka Jurak**, sekretarka območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije za Podravje, se je 15. oktobra za Pik junior začel stečajni postopek. Delavke, ki jim je podjetje ostalo dolžno plače za september in za dva tedna dela v oktobru, vseh je bilo 420, lahko računajo le na Jamstveni sklad RS, saj njihovo podjetje verjetno sploh ne bo imelo stečajne mase.

Jurakova dodaja, da je bil marca letos stečaj uveden za Pik senior, v katerem je bilo 390 delavk. Ta stečaj je že zaključen, saj ni bilo nobene stečajne mase. Delavke so dobile pri Jamstvenem skladu nadomestilo kar za tri plače, ki jim jih je dolgovalo podjetje. Direktor **Franc Brlič** je v podjetje Pik junior preza-poslil polovico delavk Pika seniorja v stečaju. Delavke, ki so iz seniorja prešle v junior, so

Za seniorjem še junior

torej v tem letu že drugič na cesti, odvisne le od pomoči države. Jurakova še dodaja, da sta obe družbi brez stečajne mase zaradi tega, ker je vse premoženje na Piku d. d.

Ta torek je vodstvo d. d. pripravilo tiskovno konferenco, na kateri je javnosti sporočilo le, da je položaj delniške družbe tudi zelo slab. Pik je namreč veliko preveč odvisen od dodelavnih poslov, ki za trdo delo ne dajejo dovolj zaslužka. Povedali so tudi, da so nekaj več kot tristo delavk Pika juniorja začasno preza-poslili v d. d., na zavod jih je torej zaenkrat odšlo le sto.

Direktor **Franc Brlič** je omenil še program za Prevent in vključitev Pika v program pre-

strukturiranja pri Slovenski razvojni družbi. Oboje naj bi dajalo možnosti za ohranitev zaposlitve vsaj za del delavcev podjetja, ki naj bi letos praznovalo 50-letnico ustanovitve.

Kar zadeva plačilo za delo v Piku juniorju v stečaju, lahko vsi njegovi bivši delavci in delavke računajo le na Jamstveni sklad RS.

Ob tem ko so delavke zelo razočarane, nekatere celo obupane, se Jurakova sprašuje, kaj se bo zgodilo s tistimi, ki jih grobo izkoriščajo. Skupaj s sekretarko območnega odbora se sprašujemo, kako je v naši državi mogoče, da dovoljuje nesposobnim poslovati, davkoplačevalci pa plačujemo njihove račune.

F. K.

Je pokojninska reforma res spet na začetku?

Svet ZSSS je soglasno sklenil, da mora 40 let dela zadoščati za upokojitev brez odbitkov. Kako je na to in druge zahteve odgovoril minister Rop?

Stran 3

Stavka v zdravstvu preložena, pogajanja še trajajo

Konec prejšnjega tedna so pogajanja o uveljavitvi stavkovnih zahtev v zdravstvu dala tolikšne obete, da sta stavkovna odbora sindikatov sklenila preložiti stavko za teden dni. Pogajanja so se nadaljevala tudi v tem tednu in še nekoliko napre-

dovala. Odločitev o povečanju dodatkov in s tem plač bo verjetno znana ta četrtek. Če sporazuma ne bo, ostaja v veljavi napoved stavke za prihodnji torek, torej za 27. oktober. Med zaposlenimi v zdravstvu pa nezadovoljstvo še naprej raste.

Drugačni nasveti – Henri Lourdelle, strokovnjak Evropske konfederacije sindikatov, je ta teden predaval aktivu ZSSS. V pogovoru za naše glasilo je dal kolegom iz Svobodnih sindikatov tudi nekaj nasvetov. Po njegovem mnenju si morajo prizadevati zlasti za utrditev in razvoj prvega stebra pokojninskega zavarovanja. Ob urejenem prvem stebri je drugi potreben le zaradi boljše plačanosti. Opisal je tudi, kako v Franciji rešujejo probleme v zvezi s podaljšano starostno dobo za tiste zavarovance, ki imajo 40 let delovne dobe. Rešitve za osrednjo zahtevo ZSSS torej so – jih bo pripravljen videti in sprejeti tudi naš minister za delo?

O vsem tem na straneh 4 in 5

Pred kongresi in skupščinami sindikatov dejavnosti objavljamo imena kandidatov za nosilne funkcije in člane organov:

Sindikata KZI Slovenije

Sindikata delavcev trgovine Slovenije

Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije

Sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije

Stran 8

Ali bo Peterle križar?

Razprave, ki jih ima poslanec Lojze Peterle ob predlogu Zakona o zagotavljanju sredstev za sofinanciranje izgradnje in poroštvo Republike Slovenije za najetje posojil za izgradnjo Termoelektrarne Trbovlje 3, dajejo odgovor na osnovno vprašanje, ki je že dolgo prisotno med delavci, ali Peterle organizira 10-letno križarsko vojno proti delavcem?

Odgovor je več kot na dlani:

Peterletova vlada je načrtno pristopila in gospodarsko uničila stare industrijske centre Zasavje, Jesenice, Ravne, Štore, Celje in Maribor in jih pripeljala na rob socialnega in ekonomskega potopa – zato je morala neslavno končati. Za sabo so pustili prazne industrijske hale, deset in deset tisoč nezaposlenih.

Peterle je 13. 10. 1998 grozil, da bo v primeru sprejetja zakona organiziral demonstracije.

Javno ga sprašujem, kdo bo, poleg Tomšiča, Sočana in peščice njegovih privržencev, demonstriral.

V imenu našega sindikata bi mu rad povedal, da slovenskih delavcev prav gotovo ne bo zraven!

Verjetno bodo njegovi demonstranti predstavniki energetskih lobijev iz Avstrije, Italije, Indonezije in še nekateri iz Evropske skupnosti, ki želijo skozi stranska vrata monopolno energetsko obvladati Slovenijo. Ob taki ugotovitvi se postavlja vprašanje, kdo je naročnik in plačnik takšnih demonstracij.

V sindikatih smo do sedaj organizirali in dostojno izpeljali vrsto evropskim normam primerljivih protestnih shodov proti politiki, ki jo je v državi vodil že omenjeni Peterle in njemu podobni.

Demonstracije so hušja stvar, saj rušijo vse pred sabo in poleg uničenja, na pločnikih običajno ostane tudi kri.

Poslanca in predsednika Slovenskih krščanskih demokratov bi ob dejstvu, da mu spomin zaradi ideoloških blokad ne seže pred leto 1990, poučil, da imamo z demonstracijami izkušnje iz leta 1924, ko so orjunaši hoteli zasesti Trbovlje in so se opekli.

Iz navedenega sledi ironična ugotovitev:

ZASAVCI, SLOVENCİ – NA BARIKADE, PRIHAJA PETERLE Z DEMONSTRACIJAMI!

V zasavski organizaciji Zveze svobodnih sindikatov Slovenije smo prepričani, da bo kljub tako strašanskemu spodrsanju poslanca Peterleta v Državnem zboru in pri poslancih prevladal zdrav razum in da bodo na podlagi strokovnih argumentov, nacionalnega interesa in razvojnih možnosti Zasavja sprejeli omenjeni zakon, kar pomeni izgradnjo TET 3.

Ciril Urek

Pismo Janezu Podobniku, predsedniku Državnega zbora RS

Državni zbor je pred tretjo obravnavo predloga zakona o zagotavljanju sredstev za sofinanciranje izgradnje in poroštvo Republike Slovenije za najetje posojil za izgradnjo Termoelektrarne Trbovlje 3. Urejanje vprašanj, ki so vsebina tega zakona, je za nas življenjskega pomena. Žal nam je, da se je razprava o zakonu že ob drugi obravnavi v veliki meri spolitizirala. Prepričani smo, da za vsebino odločanja in za delo Državnega zbora to ni dobro.

Toda to, kar se je zgodilo na razpravi, ki je bila sklicana tudi v Vašem imenu, 13. 10. 1998, presega okvire korektnega obravnavanja vloženega zakonskega predloga. Poslanec državnega zbora Lojze Peterle, sicer tudi predsednik Slovenskih krščanskih demokratov, je, kar je prikazala tudi TV Slovenija v oddaji Odmevi, v svoji razpravi zagrozil, da bo v primeru sprejetja tega zakona organiziral demonstracije. Ne razumemo več delovanja niti državnega zbora niti posameznih poslancev. Ali je parlamentarna demokracija to, da poslanci, namesto da bi pošteno odločali v parlamentu, zaradi povsem konkretnega zakona organizirajo demonstracije? Ali bodo te demonstracije organizirane proti nam, ki bomo izgubili delovna mesta, ali proti tistim poslancem, ki so za izgradnjo TET 3? To je nezaslusno! Tako ravnanje daje misliti, da moramo tudi mi organizirati demonstracije... Ali smo res prišli tako daleč?

Spoštovani gospod predsednik, menimo, da želite in ste odgovorni za demokratično in zakonito delo državnega zbora. Zato Vas prosimo, da poslanca Lojzeta Peterleta opozorite na ravnanje in tudi na posledice, ki jih lahko s svojimi grožnjami povzročiti.

S spoštovanjem!

Iztok Cilenšek,
predsednik sindikata RTH

Franc Dolar,
predsednik SDE Slovenije

Stavka, pa čeprav bo potem stečaj

Zaposleni v mokronoškem obratu podjetja Italian Shoes Studio d. o. o. nameravajo stavkati do izpolnitve svojih zahtev, pa četudi bo šlo podjetje v stečaj

Zaposleni v obratu družbe **Italian Shoes Studio d. o. o.** v Mokronogu so se ta teden odločili, da bodo stavkali, dokler njihove zahteve ne bodo izpolnjene v celoti, pa četudi bi prišlo do stečaja podjetja. Tako nam je sporočil sekretar območne organizacije ZSSS za Dolenjsko **Jože Miklič** in dodal, da so možnosti podjetja za preživetje tako ali tako slabe. Vzrok za to naj bi bila neperspektivnost programa, slaba organizacija podjetja in tudi zmanjšan ugled lastnika. Ta namreč že od leta 1992 krši določila kolektivne pogodbe in tudi zakon o minimalni plači. Pred mesecem dni pa je zaposlenim dokončno prekipelo.

Območna organizacija ZSSS je bila sindikatu v podjetju vseskozi v oporo, nam je še povedal Jože Miklič, saj so izplačila plač vedno zamujala in bila izplačevana šele po posredovanjih sindikata. Plače so bile tudi nižje od določenih v kolektivni pogodbi in delodajalec se ni držal niti določil zakona o minimalni plači. Tako so zaposleni v preteklih mesecih dobivali večinoma od 44 do 50 tisoč tolarjev bruto ter nekaj bonov (minimalna plača po zakonu pa je 64 tisoč tolarjev bruto). Prav tako delavci niso dobili izplačanega nadomestila za prevoz na delo. Regres je delodajalec zadnjič deloma izplačal leta 1995 in še to v »naravi, v izdelkih podjetja, to je čevljih.

Konec letošnjega poletja pa v podjetju ni bilo denarja niti za plače. Direktor podjetja (in njegov edini lastnik) **Štefan Marolt** je zaposlene obvestil, da plač ne bo, dokler ne bodo razčiščeni odnosi s Planiko, ki pa je medtem šla v stečaj.

Zaposleni, ki so poleg plače za letošnji avgust terjali še izplačilo regresa za leto 1996, lansko in letošnje leto ter redno izplačevanje plač, so se odločili stavkati vse dotlej, dokler ne bodo izplačane vsaj avgustovske plače.

Direktor je bil s stavkno zadovoljen, saj se je s stavkovnim odborom in sindikatom dogovoril, da bosta

ta dva poskusila pridobiti pomoč na ministrstvu za delo in ministrstvu za gospodarske dejavnosti. Toda izkazalo se je, da bi država lahko pomagala samo s subsidiarnim poroštvo, zanj pa bi moralo podjetje zastaviti prilive.

Direktor v tej smeri ni ukrenil ničesar, pravi Jože Miklič. Podjetje je v blokadi že tri leta, letošnjega junija pa je bil uveden postopek prisilne poravnave.

Direktor je v pogovoru s stavkovnim odborom povedal, da je zahteve zaposlenih za regres v letih 1996 in 1997 prijavil v prisilni poravnavi, za avgustovske plače in letošnji regres pa obljubil, da bo storil vse, da bi bila izplačana.

Kot smo zapisali, se razen izplačila plač ni uresničilo nič. Toda tudi plače, ki so bile izplačane s pomočjo nekaterih podjetij, so bile »gole«, brez stroškov prevoza. Delavci so stavko kljub temu petega oktobra prekinili do trinajstega oktobra, ko naj bi dobili letošnji regres. Toda namesto izplačila so dobili direktorjevo ponudbo, da jim bo izplačal pol regresa dvajsetega oktobra, pod pogojem, da nehajo stavkati. Zaposleni so se odločili za nadaljevanje stavke.

Toda tudi direktor ni od muh. Dan po nadaljevanju stavke je zaklenil proizvodne prostore v Mokronogu, tako da morajo delavci stavkati pred njimi. Stavkovni odbor pa je 19. oktobra razširil svoje zahteve: zahteva izplačilo plač in stroškov prevoza na delo v skladu s kolektivno pogodbo dejavnosti od začetka prisilne poravnave, izplačilo regresa in terjatev, ki so prijavljene v prisilni poravnavi, v celotni višini. Direktor je zagotovil, da bodo zaostala izplačila in regres za letos izplačana. V predlogu finančne reorganizacije pa je predvideno le dvajsetodstotno poplačilo terjatev iz prisilne poravnave.

Za meseca oktober in november pa direktor ne vidi niti dela niti sredstev za plače ...

B. R.

Svet ZSSS je prejšnji četrtek razpravljal o predlogu novega zakona o pokojninsko-invalidskem zavarovanju in predlogu zakona o delovnih razmerjih. Čeprav je bila razprava dokaj pestra, je svet skoraj brez popravkov sprejel stališča, kot jih je v zvezi z zakonoma pripravilo njegovo predsedstvo. Za ZSSS je nesprejemljiva posebej rešitev, po kateri bo za odmero pokojnine pomembna zlasti starost. Tudi če bo delavec imel 40 let zavarovalne dobe (delavka 35 let), se ne bo mogel upokojiti, če ne bo star vsaj 65 let (delavka 63), ne da bi mu od zavarovalne osnove odšteli nekaj odbitkov. Za ZSSS je vprašljiva tudi bistveno zmanjšana nadomestitvena stopnja, formula, po kateri se v primerjavi z delavčevimi plačami izračuna pokojnina. Ta naj bi se s sedanjih 85 odstotkov znižala kar na 70 odstotkov. Nesprejemljive so tudi nove rešitve v invalidskem za-

Svet ZSSS o predlogu nove pokojninske zakonodaje in zakona o delovnih razmerjih

Štirideset let dela naj zadošča za upokojitev

ko odmerjene pokojninske osnove in malusov za manjkajoča leta. Predlagal je tudi, naj bi sindikati dobili pravico ustanavljanja pokojninskih skladov, tudi hranilnice naj bi se smele ukvarjati s prostovoljnimi zavarovanjem.

Drugi razpravljalci so opozorili tudi na prekratko prehodno obdobje za uveljavitev sprememb, spornost nove ureditve varstva invalidov, premajhno zastopanost sindikatov v organih pokojninskega zavoda, nesorazmerja med plačami in pokojninami (slednje so marsikje večje od pokojnin, tudi od družinskih). Nasprotovali so uvajanju nacionalnih pokojnin, saj denar zanje ne bi smel pritekati iz prispevkov tistih, ki delajo. Opozorili so tudi na nered pri pobiranju prispevkov v pokojninsko blagajno, tudi na najnižjo prispevno stopnjo v Evropi, ki jo imamo v naši državi.

Svet je predlagana stališča ob upoštevanju predlogov iz razprave soglasno potrdil. Posebej (zlasti zaradi vztrajanja **Danila Vedlina**) je potrdil zahtevo, da mora biti 40-letna zavarov-

alna doba zadosten pogoj za upokojitev brez odbitkov. Do predlogov, da bi na seji določili tudi strategijo boja zoper predlagatelje, se svet še ni opredelil. Glede na dosedanje izkušnje tako lahko pričakujemo poskuse nadaljevanja pogovorov med socialnimi partnerji. Če ti ne bodo dali sadov, pa lahko pride tudi do vsaj simbolične blokade parlamenta. Povzete stališča sveta ZSSS objavljamo na straneh 10 in 11.

Svet ZSSS je določil tudi stališča do predloga zakona o delovnih razmerjih. V zvezi s tem zakonom so člani sveta razpravljali tudi o reprezentativnosti sindikatov. **Milan Utroša** je dobil proste roke, da k temu zakonu pripravi predloge, ki bodo onemogočili sedanjo prakso, po kateri je reprezentativen vsak sindikat, ki to zahteva, ne glede na to, ali lahko dokaže, da za ta status izpolnjuje zahtevane kriterije. S stališči o predlogu zakona o delovnih razmerjih bo svet ZSSS seznanil predlagatelje in druge zainteresirane.

F. K.

V zakonu o delovnih razmerjih bi bilo treba spremeniti zlasti:

1. Kolektivne pogodbe lahko urejajo pravice delavcev le na višji ravni, ugodneje kot zakon.
2. Delovna razmerja naj se ne urejajo s pogodbami o zaposlitvi, dvostranskimi akti med delodajalci in delojemalci, ampak s kolektivnimi pogodbami.
3. Delodajalci morajo pogodbo o zaposlitvi izročiti delavcu takoj po nastopu dela.
4. Predlog zakona ne ureja prerazporejanja delavcev. To je treba popraviti, saj pri nas ni zadostne pravne kulture in znanj.
5. Sveti delavcev in delavski zaupniki naj nimajo pristojnosti urejanja individualnih pravic zaposlenih, ta pravica je namreč dana sindikatom.
6. Zakon naj ureja pravico do prejemkov, kot so: regres za dopust, odpravnina, povračilo stroškov prehrane med delom in prevoza na delo.
7. Kriterij za male delodajalce ne sme biti 50 zaposlenih, ampak 3 do 12 kot v EU. Odvisne družbe v kapitalsko povezanih družbah ne smejo imeti statusa malega delodajalca.
8. Zakon o delovnih razmerjih je treba dopolniti z določbami o varstvu invalidov in žensk.
9. Razloge, zaradi katerih lahko delodajalec delavcu odpove delovno razmerje iz osebnih razlogov, je treba precizirati.
10. Zakon naj določa, da delavec v primeru izredne odpovedi, če se sindikat z njo ne strinja, ostane v delovnem razmerju.
11. Določbe o disciplinski odgovornosti zaposlenih so v nasprotju z določbami kaznovanega prava. Zakon tudi ne določa, katere obveznosti so delavci dolžni izpolnjevati.
12. Zakon je pomanjkljiv tudi zaradi tega, ker ne določa postopkov pomirjanja in arbitraže iz delovnih razmerij.

varovanju, ki bi lahko ogrozile delovna mesta velike večine delovnih invalidov. Zadnja pomembnejša točka sprejetih stališč je protest proti izrinjanju predstavnikov delodajalcev in delojemalcev iz upravljanja pokojninske blagajne.

O stališčih predsedstva je uvodoma govoril **Gregor Miklič**. Poleg vprašanj, ki smo jih našli že v uvodu, je omenil tudi možnost, da svet ZSSS, če s predlogi in zahtevami ne bo uspel, sproži še zakonodajno pobudo in začne zbirati podpise državljanov in državljanek. **Albert Vodovnik** je omenil nevarnost, da bodo nov zakon stranke izglasovale brez sindikatov. Zaradi tega je predlagal večjo fleksibilnost, tudi določitev mej, prek katerih pogajalci ne bodo smeli popustiti. **Dušan Semolič** je pojasnil, da je konflikt med vlado in ZSSS le glede 40 let kot zadostne delovne dobe za upokojitev brez odbitkov. **Lado Kaluža** je dodal, da je med članstvom revolt zlasti ob vprašanju 40-letne delovne dobe kot zadostnega pogoja za upokojitev brez odbitkov, nadalje zaradi preniz-

Rop zavrača predloge ZSSS

Na tiskovni konferenci, bila je le dve uri in pol po konferenci ZSSS, je minister Anton Rop zavrnil skoraj vse predloge ZSSS v zvezi s pokojninsko reformo. Ocenil je, da bi sprejetje predlogov ZSSS vrnilo pokojninski sistem za več let nazaj - v sistem, ki je veljal v naši bivši zvezni državi.

Po Ropovih besedah se je o predlogih ZSSS težko pogajati, ker pokojninsko reformo v celoti zavračajo in postavljajo na začetek. Posamezni deli stališč ZSSS pa so po njegovem mnenju netočni in zavajajoči.

Sprejetje zahteve, da bi bila delovna doba edini kriterij upokojitve, bi po Ropovih besedah znižalo upokojitveno starost s 53 na 50 let (ženske) in z 58 na 55 let (moški). Če upoštevamo še možnosti dokupa zavarovalnih let, bi naša država imela najbolj zastarel pokojninski sistem v Evropi. Ta predlog ZSSS je torej korak nazaj.

Minister je še omenil, da so pripombe sindikatov o večjih ugodnostih za tiste, ki so začeli delati zelo mladi, že deloma upoštevali, zanje so naredili več izjem. Prav tako so predlagatelji uredili možnost upokojevanja za brezposelne in presežne delavce.

Za reševanje problemov starajočih se delavcev, starajoče se družbe, pa bo tudi po ministrovem mnenju treba narediti še več. Ena od možnosti je delno upokojevanje, druga možnost je skrajšanje delovnega časa, tretja možnost so posebni programi spodbujanja zaposlovanja starejših, s katerimi bo ministrstvo kmalu seznanilo javnost.

Minister je posebej ugovarjal trditvi ZSSS, da bo odmerna stopnja namesto sedanjih 85 odstotkov le 70 odstotkov. Tolikšna bo šele postopno, natančneje čez 40 let. Takrat bo tudi pokojnina lahko takšna, kot je izračunala strokovna služba

sveta ZSSS, vendar le, če se plače v teh 40 letih sploh ne bodo povečevale.

Marko Štrovs, svetovalec vlade, je posebej odgovarjal na očitke ZSSS o neustrezni skrbi za varstvo invalidov. Povedal je, da pri nas ne dela 33.000 invalidov, ampak le 25.000, saj jih je 8000 brez dela. Po njegovih besedah delodajalci že zaposlenih invalidov ne bodo mogli odpustiti, če bodo sindikati temu nasprotovali.

O dosedanjih pogovorih in razpravah s sindikati je govorila tudi državna sekretarka **Nataša Belopavlovič**. Skupaj z ministrom je trdila, da je bilo pogovorov več kot kdaj koli. Razprave na sindikatih so bile umirjene in so vzbujale vtis, da je reforma potrebna.

Minister je posebej komentiral še predlog ZSSS, naj se v 281. členu črta zgornja meja. Ta predlog je po njegovem mnenju nesocialen.

Pogovori s sindikati pa so po Ropovih besedah vseeno dragoceni, še posebej, ko gre za iskanje rešitev za poklice, kjer delajo v zelo težkih razmerah, naprimer tekstilci, kovinarji. Podobno velja tudi za revizije delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Na naše vprašanje, ali s svojimi ocenami predlogov ZSSS ne pretirava in zapira vrata za pogovore - omenil je namreč nekatere možnosti izjemnih rešitev in drugačne ureditve prehodnega obdobja - je odgovoril le, da tako ravna zaradi politike, ki prihaja do izraza v predlogih ZSSS.

Franček Kavčič

Henri Lourdelle, strokovnjak Evropske konfederacije sindikatov

Henri Lourdelle, izvedenec Evropske konfederacije sindikatov, o socialnih in pokojninskih reformah

Svet ZSSS je ta teden organiziral seminar o sistemih socialnega varstva in pokojninskih sistemih v državah članicah EU. Pokrovitelj – Evropska konfederacija sindikatov (EKS) – je nanj poslala svojega strokovnjaka Henrija Lourdella. Za objavo smo pripravili del njegovih izjav. Po predavanjih za aktiv ZSSS smo mu postavili še nekaj vprašanj. Med drugim je svetoval slovenskim kolegom, naj pri pogajanjih z državo skušajo doseči takšno reformo pokojninskega sistema, da bomo najprej usposobili prvi steber, ki temelji na prerazdelitvi vplačanih prispevkov, solidarnosti in še nekaterih načelih pravičnosti. Pokojnina je po Lourdellovih besedah namenjena temu, da imajo upokojeanci stabilen vir za dostojno življenje, ne pa ustvarjanju dobička finančnih institucij. To morajo sindikati zastopati tudi zelo na glas.

Najlažja rešitev za krpanje državnih proračunov je zmanjševanje socialnih izdatkov. Skupno odgovornost skušajo države prenesti na zasebni sektor. V EU naj bi glede socialnega zavarovanja veljalo zlasti načelo, da vsako prispeva po svojih zmogljivostih, prejema pa skladno s potrebami. Gre torej za solidarnost med ljudmi, ki pa je mogoča le ob odgovornem obnašanju vseh udeležencev. Če ne prispevajo vsi, solidarnost ni prava. Socialno zavarovanje temelji tudi na socialni kohezivnosti, družbeni povezanosti, pravičnosti, tudi enakosti. Tako je zaradi tega, da ne bi dobro živela le manjšina, večina pa živorarila.

Sociale ni mogoče postaviti le na trg

Če bi socialno področje postavili na trg, bi kar 40 odstotkov prebivalstva prejelo manj kot polovico povprečnih dohodkov – kar je v EU dogovorjeni prag revščine. Ker pa je v EU več različnih sistemov socialne varnosti, živi v revščini le 50

žensk, uvaja se skrajšani delovni čas, delovna razmerja se sklepajo zlasti za določen čas.

EU meni, da morajo socialni sistemi zadostiti potrebam današnjih delavcev. **Kateri sistemi bodo uporabljeni v posamezni državi, je odvisno zlasti od vrste družbe, ki jo država želi zgraditi. Odločilna je torej zlasti politična volja in razmerje med političnimi strankami.**

Prvi steber je daleč največji vir pokojnin

V javnosti je ustvarjeno zmotno prepričanje, da upokojeanci v EU prejemajo večino pokojnin iz drugega in tretjega stebra. V resnici kar

višine pokojnin, za vplačevanje prispevkov pa omejitev ni.

Sindikalne organizacije v EU so privržene zlasti sistemu **države blaginje**, ki so se najbolj razvili v Skandinaviji, tudi v Nemčiji in še kje. Denar za prvi steber v Skandinaviji prihaja iz davkov, ne iz prispevkov zavarovancev. Zanimivo je tudi to, da ima Švedska največje število starejših delavcev, vendar je kljub temu – ali zaradi tega – socialna varnost prebivalstva tam najboljša.

Umetnega donosa kapitala ni nikjer

Upokojeanci v Čilu lahko prejmejo le tolikšno pokojnino, kot je de-

Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad v Evropi ne svetujeta več

88,8 odstotka denarja za pokojnino prihaja iz prvega stebra. Drugi steber daje sedem odstotkov, tretji 0,9 odstotka, drugi viri pa nekaj več kot tri odstotke. Čeprav se bo razmerje med steberi sčasoma spremenilo, ne bo nikoli povsem obrnjeno.

Drugi steber daje največji delež pokojnin, kar 32 odstotkov, na Nizozemskem, kjer je vanj vključenih 85 odstotkov zaposlenih. V Franciji daje drugi steber 21 odstotkov pokojnin (vključenih 90 odstotkov zavarovancev), na Danskem pa 20 odstotkov (vključenih 80 odstotkov zavarovancev). V vseh državah je torej drugi steber dopolnilo k prvemu, ki je povsod osnovni. V Nemčiji je v drugi steber vključenih le 45 odstotkov zavarovancev, ker prvi steber omogoča še vedno dovolj visoke pokojnine. Drugi steber je v Nemčiji uveden le zaradi tega, ker je prvi steber omejen za tiste, ki prejemajo nadpovprečne dohodke. Skoraj v vseh državah je prvi steber takšen, da je najvišja raven prispevkov in tudi pokojnin omejena navzgor. V vseh državah imajo boljše plačani torej večji interes za vplačevanje prispevkov v drugi steber. V Belgiji pa je prvi steber omejen navzgor le glede

narja na voljo. Izkušnje te države so dokazale, da noben pokojninski sistem ne more temeljiti na umetnem donosu kapitala. Ko so v tej državi začeli pokojninsko reformo, so govorili o 10- in 12-odstotnem donosu, zdaj se je pokazalo da je donos celo negativen (- 1, - 2 odstotka). Novi upokojeanci v Čilu prejmejo torej manj denarja, kot so ga vplačali. Raziskave v ZDA in Švici so pokazale, da je donos kapitala v najboljšem primeru 2,5-odstoten.

V Čilu zdaj raven pokojnin iz drugega stebra jamči država.

Blair popravila napake vlade Margareth Thatcher

V Veliki Britaniji država pokriva posledice siljenja zaposlenih v zasebno pokojninsko zavarovanje. Vlada Margareth Thatcher je za takšno zavarovanje dajala tudi velike davčne olajšave. Po 20 letih zasebne zavarovalnice namreč niso sposobne pokrivati pričakovanj zavarovancev. Več milijonov prebivalcev se je zato obrnilo na državo, da bi jim izplačala razliko do tega, kar jim je bilo obljubljeno. Država se je odločila, da jim bo razliko zagotavljal proračun. Tako kot čilski primer, tudi praksa v Veliki Britaniji ponazarja krhkost zasebnih sistemov pokojninskega zavarovanja. Vsi takšni sistemi objektivno ne sodijo med sisteme pokojninskega zavarovanja.

Tretji odveč!

Na vprašanje, zakaj vseskozi govori le o dveh socialnih partnerjih, pri nas namreč poleg organizacij delodajalcev in delojemalcev mednje štejejo tudi vlado (ta je tudi sama največji delodajalec), je Lourdelle odgovoril, da je v vsakem zakonu tretji odveč. Še pomembnejše od tega, koliko in kdo vse so partnerji, pa je jasno zapisana odgovornost vsakega od njih. Le v tem primeru se bo namreč mogoče izogniti temu, da ima država tudi glavno in zadnjo besedo.

Če mora država prispevati k drugemu stebri, zakaj je ta sploh potreben? Na primeru te države iz Latinske Amerike danes sprememb pokojninskih sistemov ne propagirajo nikjer v Evropi. **Ni nobenega sistema drugega stebra, ki bi bil neodvisen od dejanskega bogastva posamezne države.** Po aferi Maxwell se EKS ne izmika več razpravam o uvedbi drugega stebra in ustanavljanja pokojninskih skladov v podjetjih. Sedaj se pogovarjajo zlasti o tem, da morajo sindikati sodelovati pri upravljanju teh skladov, saj želijo preprečiti malverzacije v škodo zaposlenih. Sindikati morajo sodelovati pri drugem stebri tudi zaradi tega, da bi preprečili rušenje prvega stebra.

Tudi v zdravstvenem zavarovanju ustanavljajo stebre

Zdravstveno zavarovanje doživlja podobne poskuse sprememb kot pokojninsko. Češka, Madžarska in Poljska se ukvarjajo s privatizacijo zdravstvenega zavarovanja. V Romuniji že imajo tri stebre zdravstvenega zavarovanja. Zdravje pa ne bi smelo biti izpostavljeno tržnim zakonitostim. Čeprav so nekatere storitve lahko prepuščene zasebnemu sektorju, mora skrb za zdravje ostati odgovornost države. Sistemi, ki vodijo v delitev na tiste, ki denar imajo, in tiste, ki ga nimajo, so zelo vprašljivi.

V EU obstaja težnja, da bi zdravstveno zavarovanje razdelili na dva dela. Tako naj bi v zdravstveni za-

varovalnici ostali nadomestila za bolezenske izostanke, invalidnost in zmanjšano delovno zmožnost. Za zdravljenje in zdravila pa naj bi skrbel proračun. Ko so v Italiji prispevke v bolniško blagajno nadomestili z davki, so obremenitve podjetij zmanjšali za 11 indeksnih točk. S tem pa pravice ljudi do zdravljenja niso ogrozili.

V Franciji načrtujejo sistem zdravstvenega zavarovanja, ki bo pokrival vse prebivalstvo. Denar za to naj bi prišel iz javnih financ, ki naj bi se napajale iz posebnega splošnega socialnega prispevka. Ta denar pa ne bo prišel v proračun, ampak na poseben račun socialnega varstva. Ta se bo delil na štiri dele: za pokojnine, za zdravstveno zavarovanje, za družinsko zaščito in za nezgode pri delu. Podobne spremembe načrtuje Belgija. Švedska, Španija in Velika Britanija pa so takšen sistem že uredile v državnih zavarovalnicah. Nizozemska želi zdravstveno zavarovanje privatizirati, vendar večina delodajalcev še vedno plačuje prispevke zdravstveni zavarovalnici. So pa nadomestila za izostanke zaradi bolezni tudi Nizozemci prenesli na podjetja. V več državah EU je pritisk, da bi zdravila ne plačevala več zdravstvena zavarovalnica, ampak ljudje sami.

Evropa uvaja sisteme prožnega in postopnega upokojevanja

Prav vse države skušajo povečati upokojitveno starost. Razlogi za to

Nasveti slovenskim sindikalistom

Prioriteta prioritet je utrditev in razvoj prvega stebra, ki temelji na medgeneracijski solidarnosti in drugih načelih pravičnosti. Prvi steber se lahko razvija z dogovarjanjem med upokojenimi in delovno aktivnimi. Izboljšani prvi steber omogoča upokojencem spodobno življenje. V večini držav EU je pokojnina 70 odstotkov plače. Zaradi tega prehod zaposlenih med upokojence nikjer v EU ne pomeni vstopa med revne. Socialni partnerji se torej pogovarjajo in dogovorijo, kaj so pripravljene plačevati, da bi bilo še naprej vsaj tako, kot je sedaj.

Druga prednostna naloga je zagotoviti delavcem, ki so začeli delati mladi, da se lahko upokojijo s polno zavarovalno dobo, torej po 40 letih dela. Povečevanje zavarovalne dobe je treba povezati z možnostmi ljudi, da prenehajo delati, ne glede na starost.

V vseh tranzicijskih državah težijo zlasti k dvigu starostne meje za upokojitev. Ta prizadevanja niso solidarna z delavci, ki so začeli delati zelo mladi. Za tiste, ki izpolnijo 40 let delovne dobe, morajo sindikati izboriti možnost upokojitve brez malusov.

Starost sama po sebi ne bi smela biti pogoj za upokojitev, le prehojena etapa, po kateri se smemo upokojiti. Sploh pa nobena kolektivna pogodba v EU ne določa, da se mora delavec, ko izpolni starostni pogoj, tudi upokojiti.

Za tiste, ki imajo nadpovprečne dohodke, je treba nekaj najti tudi v Sloveniji, saj so pokojnine navzgor omejene, po novem bodo še bolj. Najboljša rešitev bi bil poseben sistem, ki bi bil obvezen za določene kategorije zaposlenih. Seveda bi ga morali upravljati socialni partnerji. S temi cilji bi sindikati morali startati pri pogajanjih o uvedbi drugega stebra pokojninskega zavarovanja.

Francozi po svoje

Francija je pokojninsko reformo izvedla na svoj način. Zakon je bil sprejet že leta 1997, izvedbeni akti pa še vedno čakajo. Zakon je namreč sprejel prejšnji parlament, novi pa nasprotuje oblikovanju pokojninskega sklada. V Franciji je uveden le obvezen dopolnilni sistem pokojninskega zavarovanja za zaposlene v zasebnem sektorju. Tudi ta dopolnilni sistem temelji na prerazporeditvi zbrane denarja. O tem dopolnilnem zavarovanju, prispevkih in višini pokojnin se dogovarjajo socialni partnerji brez vmešavanja države. Pokojninskih sistemov, ki veljajo za državne uslužbence, železničarje, delavce v energetiki in še nekatere posebne kategorije zaposlenih, v Franciji še niso spremenili. Predsednik francoske vlade je imenoval posebno komisijo, ki ima nalogo pripraviti reformo teh posebnih sistemov in se sedaj posvetuje s socialnimi partnerji.

Financiranje manjkajoče starosti ob izpolnjeni 40-letni zavarovalni dobi se v Franciji rešuje v okviru sistema reševanja problemov brezposelnosti. Denar za ta vprašanja upravljajo socialni partnerji.

Prehod s 37,5 let na 40 let, kolikor je potrebno imeti delovne dobe, je v Franciji zelo postopen, zahtevana zavarovalna doba se vsako leto poveča le za tri mesece.

Pokojnina za zaposlitev

V okviru sprememb pokojninskega sistema v Franciji je uveljavljen tudi poseben pokojninski in zaposlitveni dodatek, lahko bi ga imenovali "pokojnina za zaposlitev". Vsi tisti, ki imajo 40 let zavarovalne dobe, se lahko upokojijo pri 57 letih in pol, vendar s pridržkom, da delodajalci na njihovo mesto zaposlijo brezposelno osebo. Takšna oseba prejema dve leti in pol 80 odstotkov zadnje plače. Denarja za to nadomestilo ne prejema iz pokojninske blagajne, ampak na blagajni za brezposelne. Še ugodnejše so možnosti pogojne upokojitve za tiste, ki imajo že 43 let zavarovalne dobe.

Od tega imajo koristi tudi delodajalci, saj so zaradi dodatka na delovno dobo mlajši delavci cenejši od starejših.

Člani aktiva ZSSS so se zanimali zlasti za možnosti prebroditve razlike med zahtevano in dejansko upokojitveno starostjo

tendenco so v statistiki in matematiki. V preteklosti so se ljudje upokojevali mlajši, vendar so tudi pokojnino prejeli krajši čas. Vendar v Franciji in Nemčiji dela le še vsak tretji delavec, starejši od 60 let. Vsi drugi so: ali invalidski upokojenci, predčasni upokojenci ali brezposelni. Sistemi predčasne upokojevanja so se v vseh državah članicah EU razmnožili. S tem so države olajšale prestrukturiranje podjetij in nekaterih dejavnosti, naprimer jeklarske industrije.

V Evropi prihaja do prožnega in postopnega upokojevanja, ki ni vezano na starost. Gre za sisteme, po katerih ljudje postopno odhajajo z dela, delajo le polovični delovni čas. Ti ljudje prejemajo pol plače od delodajalca, pol pa od nekoga drugega. To je dobro tudi zaradi tega, ker so izkušeni delavci veliko bogastvo podjetij, gre za človeški kapital. Njihovih izkušenj ni mogoče izmeriti in plačati. O vsem tem se dogovarjajo le socialni partnerji, država to le omogoča.

Franček Kavčič

Marta Ružnič, predsednica sveta delavcev v Heliosovi Kemični tovarni Domžale, "služi" že svoj drugi mandat v svetu delavcev, tokrat kot predsednica sveta. Za pogovor smo se skušali dogovoriti že po počitnicah, vendar nas je prosila, naj počakamo do razpleta finančne krize v Rusiji, kamor Helios veliko izvažja. Za njeno delovno mizo v laboratoriju Heliosove tovarne v Domžalah smo sedli pretekli teden.

Morda bi začela tam, kjer sva končala pri najinem prvem telefonskem pogovoru pred dobrim mesecem dni. Takrat ste želeli preložiti razgovor o soupravljanju na kasnejši čas, ko se bo bolj jasno pokazalo, kakšne posledice za podjetje bo imela finančna kriza v Rusiji. Kakšen je torej položaj Heliosa zdaj? Kaj se je razčistilo, kako se je razčistilo?

Ruska kriza še traja. Ravno včeraj smo se pogovarjali o tem. Za zdaj sicer na Heliosov finančni rezultat še ne vpliva, saj je bilo poslovanje dozdej dobro in smo si prihranili nekaj denarja. Kako bo v naslednjih mesecih, bomo pa še videli.

Koliko članov ima svet delavcev, kdaj ste bili izvoljeni?

Svet delavcev ima sedem članov in zdaj mu od lanskega decembra teče že drugi mandat.

V prejšnjem mandatu je bil vaš predhodnik na mestu predsednika sveta vodilni delavec, direktor enega izmed profitnih centrov. Malce nenavadna rešitev, mar ne?

Ko je bil izvoljen za predsednika, Aleš Skok še ni bil direktor. Za svet delavcev je bilo kar v redu, da je bil predsednik še naprej, kljub vodstvenemu položaju. Je ekonomist in kemik, dobro se torej spozna na vsa ta vprašanja in je omogočil, da je svet delavcev pravzaprav zaživel. Zato smo se ob njegovem imenovanju za direktorja profitnega centra gradbeni premazi odločili, naj vodi svet delavcev do konca prvega mandata, ker ga je dotlej dobro vodil in ker je dober poznavalec tematike, ki jo svet delavcev obravnava.

Ali ste bili takrat že članica sveta delavcev? Koliko se je svet spremenil po zadnjih volitvah?

Sama sem bila članica sveta že v prejšnjem mandatu. Svet se lani ni veliko spremenil, "nova" sta samo dva člana. Najprej je bil svet 12-članski, potem pa se je počasi z zmanjševanjem števila zaposlenih osipal in zdaj nas je sedem. Še pred petimi leti nas je bilo tu 360 zaposlenih, zdaj pa nas je manj kot 130. Nihče sicer ni bil odpuščen, pač pa ljudi, ki so odhajali ali se upokojevali, nismo nadomeščali z novimi zaposlenimi.

Torej so verjetno tudi nekateri člani sveta odšli iz podjetja, bodisi drugam ali zaradi upokojitve...

Seveda, nekateri so odšli tudi v Količevo. Mimoregde, tja se bo iz Domžal preselila tudi naša tovarna. Novih članov nismo izbirali, ker ni bilo potrebe, saj je bilo še preostalih preveč glede na število preostalih zaposlenih. Poleg tega ni posebnega zanimanja za to funkcijo, ker se ljudje bojijo.

Bojijo...?

Bojijo se preveč govoriti. Pa saj je to splošna značilnost v Sloveniji.

Toda imate štiri leta dobrih izkušenj v soupravljanju. Dejali ste, da vam je celo eden direktorjev odlično vodil svet

Pravila igre je treba včasih preseči

Pogovarjali smo se z Marto Ružnič, predsednico sveta delavcev v Kemični tovarni Domžale

delavcev. Zakaj bi se ljudje potem bali govoriti?

Da, da, vse to je res. Vendar je strah pred avtoriteto hierarhije in naravi ljudi.

Kaj pa v vaši naravi?

Strahu pred nadrejenimi nimam, zato sem tudi predsednica sveta delavcev.

Ali mora biti predsednik sveta delavcev tak, da se ne boji govoriti?

Seveda. Če hočeš kaj storiti, se moraš lotiti vprašanj, ki se jih drugi ne lotevajo. Zato je potrebna dobršna doza odločnosti, in stvari moraš jemati, kakršne so. Najprej pa se je treba pogovoriti v svojem okolju, pa na sindikatu. Moraš pa imeti tudi nekaj izobrazbe, da se kaj več doseže.

Kaj ste pa v svetu delavcev dosegli v prejšnjem mandatu? Ali je za ta svet delavcev ostalo kaj odprtih vprašanj, denimo podpis participacijskega dogovora?

Participacijskega dogovora sploh ni, ker zanj ni potrebe. Zaenkrat se da vse doseči v dogovoru z upravo.

Kaj pa glede financiranja sveta delavcev? To pa ni bil nikoli problem.

Kaj vas ne zanima, da bi svet delavcev sam upravljal denar, ki mu po zakonu o soupravljanju pripada, ne da bi moral za vsak strošek iskati soglasje uprave?

Uprava na naše zahteve nikoli nima pripomb, zato ne čutim potrebe po kakšni drugi obliki odločanja o sredstvih za soupravljanje. Če bi bile težave pa imamo za seboj še sindikalno blagajno. Verjetno je tako dobro urejeno tudi zato, ker je prej svet delavcev vodil Aleš Skok, ki je bil hkrati tudi eden direktorjev. Čeprav je to protislovno, je po drugi strani vsa ta vprašanja zelo lepo uredil, nemara tudi lažje izpeljal, kot bi jih kdo drug. Ker se je dogovarjal s svojim krogom neposredno, je bilo vse skupaj mnogo bolj utečeno.

Marta Ružnič: Vemo, da ni pravilno, da se svet delavcev ubada z vprašanji, ki sodijo v domeno sindikata. Vendar je po drugi strani dobro, da sodelujemo in ubiramo tudi ob teh vprašanjih isto pot.

Ali imate vi glede dogovarjanja z upravo težji položaj, kot ga je imel vaš predhodnik direktor?

Ne.

Ali se svet delavcev zanaša, da uprava vodi Heliosovo Kemično tovarno Domžale v korist podjetja in zaposlenih?

Da, odnose res gradimo na zaupanju, saj nezaupanje lahko pozanje samo nezaupanje. Res je tudi, da doslej večjih težav podjetje še ni imelo. Vprašanje pa je, kako se bo poznala ruska kriza. Pri odpravljanju njenih posledic bo obojestransko zaupanje še bolj prišlo do veljave.

Kako svet delavcev prenaša upravljanje in interese zaposlenih?

Med delavci sem izvedla anketo, kaj bi predlagali. Seveda sem hotela dobiti pisne odgovore, kajti ve se, da je ustno mnenje lažje spremeniti kot zapisano. Vprašanja in pobude, ki sem jih tako zbrala po obratih, sem posredovala strokovnim službam v nadaljnjo obravnavo.

Kaj so predlagali delavci?

Žal je bilo najpogostejše vprašanje o plačah, čeprav to v delokrog sveta delavcev ne sodi.

Ali plače niso primerljive z uspešnostjo podjetja?

Plače so po panožni kolektivni pogodbi, ki je boljša od splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Toda ljudje bi vedno želeli še več. No, svet delavcev je v dogovoru z upravo dosegel povišanje plač.

Zakaj pa se je pogajal svet delavcev in ne sindikat?

To je res malo napačno in uprava je tako tudi reagirala. Kljub temu smo se pogovarjali in dogovorili.

Kaj sindikat morda ne deluje tako...

Denimo, da nima tako odločnega predsednika. Zato bolj sodelujemo. Bolje je, da pri obravnavi takih vprašanj združimo sile.

Ali ste naleteli na kakšno zakonsko določilo, ki ni - za vaše soupravljalne potrebe - dovolj natančno ali jasno napisano? Ali vam katero od določil daje premalo možnosti za uspešno soupravljanje?

Če bi bila pravnik, bi morda zakon lažje ocenjevala, s svojo tehnično izobrazbo pa ga težko ocenjujem. Vendar pa po izkušnjah menim, da zakon daje dovolj možnosti za uspešno soupravljanje.

Vprašal sem vas zato, ker zakon mnogim ne ustreza, Menedžerjem denimo v njem ne prija vrsta določil...

No, že zato ga je treba obdržati, kakršen je.

Ali ste člani sveta delavcev obiskovali izobraževalne seminarje?

Seveda, sama sem bila na vsaj treh sijajnih seminarjih, tu v občini. To izobraževanje je sijajno in da človeku veliko. Strokovno literaturo pa še moram naročiti.

Kako se vam ujama redno delo v laboratoriju in funkcija predsednice sveta delavcev?

Imam tridesetletno prakso in si znam delo tako prilagoditi, da oboje lahko opravljam brez težav. Dobila pa sem tudi lažje delovno mesto in zato še lažje združujem oboje.

B. R.

Območni odbor Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije za Podravje je pred dnevi pripravil seminar za sindikalne zaupnike. Na njem so obravnavali statut, kolektivno pogodbo dejavnosti, zakon o delovnih razmerjih, zakon o stavki, nekatere člene ustave in

kazenskega zakonika ter zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Udeležencem so predavali sekretar republiškega odbora sindikata Jernej Jeršan, sekretarka območnega odbora sindikata Branka Jurak ter strokovna delavca območne organizacije ZSSS v Podravju Jolanda Lašič in Andrej Zorko. Nekaj sindikalnih zaupnikov smo povprašali o vtisih s seminarja in problemih, s katerimi se srečujejo pri svojem delu.

Se gradbenim delavcem obetajo boljši časi?

Kakšne vtise ste odnesli s seminarja?

“S seminarjem sem zelo zadovoljen, saj sem na njem osvežil veliko znanja,” pravi dolgoletni sindikalni zaupnik v podjetju Stavbar IGM Spodnje Hoče **Jože Pauman**. “Tako kot mora človek redno hoditi na seminarje iz varstva pri delu, mora obiskovati tudi sindikalne seminarje. Na njih izve marsikaj novega, pa tudi takšnega, kar je nekoč že vedel, pa je pozabil. Še zlasti dragocena pa je izmenjava izkušenj, saj pri sindikalnem delu marsikdaj naletiš na primere, ki jih sam ne znaš rešiti.”

“Seminar mi je bil všeč, saj sem na njem veliko izvedel o urejanju delovnih razmerij, kar je za sindikalnega zaupnika zelo pomembno,” pravi **Dušan Zemljič** iz Opekarne v Ormožu. “Zame so bila zanimiva tudi predavanja o kazenskem zakoniku, o ustavi ter o zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji.”

“S seminarjem sem zelo zadovoljna. Posebej me je zanimala razlaga panožne kolektivne pogodbe. Tekst pogodbe sicer poznam, vendar pa doslej nisem poznala vseh podrobnosti, ki so v vsakodnevnem življenju še kako pomembne,” pravi sindikalna zaupnica **Danica Gerlič** iz Tekola.

“Tudi jaz sem zadovoljen, da sem bil na seminarju, saj sem bil na takšnem seminarju prvič,” pravi **Anton Soršak** iz Stavbarja IGM.

Najhujša kriza je mimo

Kakšne pa so ta čas razmere v gradbeništvu? Je najhujša kriza že mimo?

“Ko se je začela gospodarska kriza, smo bili delavci v gradbeništvu prvi na udaru,” pravi **Jože Pauman**. “Sedaj, ko se začena gospodarska rast, pa smo gradbeniki ponovno med prvimi, ki doživljamo konjunkturo. Takšna je pač narava našega dela.”

“Gradbeništvu se zadnje čase zares pišejo boljši časi,” pravi

Jožica Kukočka. “Vendar pa je delo delavcev v gradbeništvu še vedno podcenjeno. Po panožni kolektivni pogodbi imamo delavci v gradbeništvu samo 5 odstotkov večje plače, kot določa splošna kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti. Po naših izračunih bi morali imeti gradbeni delavci glede na pogoje in zahtevnost dela vsaj 12 odstotkov večje plače, kot jih predvideva splošna kolektivna pogodba.”

“V naši opekarne je bilo pred krizo zaposlenih 180 delavcev, sedaj nas je samo še 65,” pravi **Dušan Zemljič**. “V času najhujše krize je večina delavcev v gradbeništvu prejemale plače, ki so za 20 odstotkov zaostajale za kolektivno pogodbo. Zadnje čase pa prejemo gradbeniki ponovno plače po kolektivni pogodbi. Res pa je, da konjunktura še ni zajela celotnega gradbeništv. Trenutno je največ dela za podjetja, ki se ukvarjajo z nizkimi gradnjami. Stanovanjska gradnja pa še ni dosegla nekdanjega obsega, kar še posebej občutimo v opekarneh.”

“Tudi naš kolektiv je kriza zdesetkala,” pravi **Danica Gerlič**. “V Tekolu je bilo pred krizo zaposlenih 1500 delavcev, danes pa nas je samo še 95. Vendar pa prejemo sedaj plače in druge prejemke po kolektivni pogodbi.”

“V našem podjetju pa nismo odpuščali trajno presežnih delavcev, pač pa smo se odločili, da bomo vsi skupaj poskušali prebroditi krizo in da bomo poskušali skupno dočakati konjunkturo. Zato smo se morali v minulih letih marsičemu odpovedati,” pravi **Jože Pauman** iz Stavbarja IGM. “Okoliščine so pokazale, da smo ravnali prav. Sicer pa je po bitki vedno lahko biti general, ali ne? Če bi kriza trajala še nekaj let, bi bilo verjetno vse naše odpovedovanje zaman.”

Ali je začela konjunktura v gradbeništvu ponovno odpirati nova delovna mesta?

“V času krize je delo izgubilo veliko delavcev. Mnogi med nji-

mi so bili iz drugih republik nekdanje Jugoslavije in so se vrnili na svoje domove. Tisti, ki so ostali, pa se bodo lahko ponovno zaposlili samo, če so se v tem času ustrezno poklicno usposobili. Gradbena podjetja v glavnem redno zaposlujejo samo še delavce s poklicno ali srednjo izobrazbo,” pravi **Jože Pauman**.

“Včasih so za tiste, ki niso imeli nobenega poklica, rekli, da bodo šli pač zidarjem opeko podajati. Ti časi so definitivno minili, saj je delo v gradbeništvu tako avtomatizirano, da pomožni delavci skoraj niso več potrebni,” pravi **Anton Soršak**. “Zato imajo ta čas največ možnosti za zaposlitev v gradbeništvu mladi ljudje z ustrezno izobrazbo.”

“Trenutno najlažje dobijo delo v gradbeništvu železokrivci, tesarji in delavci z drugimi poklici, ki jih primanjkuje,” dodaja **Jožica Kukočka**.

Kakšen pa je položaj sindikata?

“Naš sindikat je delavcem v času krize stal ob strani in jim vsestransko pomagal. Zato si je med njimi pridobil ugled in zaupanje,” pravi **Jože Pauman**.

“Ker smo bili v hudih časih z delavci, uživa naš sindikat danes njihovo zaupanje,” dodaja **Danica Gerlič**.

Odnos delavcev do sindikata delavcev gradbenih dejavnosti kažejo tudi številke. V Stavbarju IGM je v ta sindikat včlanjenih 80 odstotkov delavcev, v ormoški opekarne 90 odstotkov zaposlenih, v Tekolu pa več kot 50 odstotkov.

Za kaj pa se sindikat v podjetjih trenutno bori?

“Kljub temu, da se je v gradbeništvu začela konjunktura, se delavci še vedno borimo zlasti za pravice, ki jih imamo po kolektivni pogodbi,” pravi **Jože Pauman**. “V bistvu se borimo za to, da bi ohranili pravice, ki jih imamo, saj konjunktura še ni takšna, da bi se lahko začeli boriti za dodatne pravice.”

T. K.

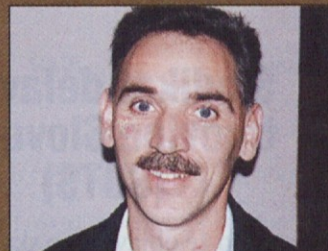
Anton Soršak: Gradbeništvu je zajela konjunktura

Jožica Kukočka: Delo gradbenih delavcev je še vedno podcenjeno

Jože Pauman: Sindikat se bori za za spoštovanje pravic, ki delavcem pripadajo po kolektivni pogodbi

Dušan Zemljič: Na področju stanovanjske gradnje še ni konjunktura

Danica Gerlič: V gradbeništvu za delavce brez poklica ni več dela

Priprave na kongrese in skupščine sindikatov dejavnosti

Sindikat delavcev kmetijstva in živilske industrije Slovenije (Sindikat KZI)

Izvršni odbor Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije je prejšnji teden obravnaval priprave na kongres, ki bo 20. novembra v Laškem. Po razpravi je določil osnutek sprememb in dopolnitev statuta. Med spremembami in dopolnitvami statuta je treba omeniti zlasti nove določbe o vlogi in položaju članov, ki naj bi omogočile njihov čimvečji vpliv na politiko in dejavnost organov sindikata na vseh ravneh njegove organiziranosti. Nove so tudi določbe, po katerih bodo vajenci, pripravniki in sezonski delavci lahko postali polnopravni člani sindikata.

Izvršni odbor je obravnaval tudi rezultate evidentiranja za vodilne funkcije in člane organov sindikata.

Za predsednika sindikata KZI Slovenije v novem mandatnem obdobju sta evidentirana dosedanji predsednik **Srečko Čater** in **Janez Kovač**, sekretar območne organizacije ZSSS za Pomurje.

Za podpredsednika sindikata za primarno področje je evidentiran dosedanji podpredsednik **Jože Sapač**, za podpredsednika za živilsko industrijo pa je ob dodejanem podpredsedniku **Anton Dimcu** evidentiran še **Stanko Podgorelec**.

Za sekretarja pa sta evidentirana **Jovo Labanac** (dosedanji sekretar) in **Ivan Sapač**. O kandidatih bo Sindikat KZI odločil na posebni kandidacijski konferenci, sklicani za 22. oktober.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije (SDTS)

Kot smo že objavili, bo skupščina Sindikata delavcev trgovine Slovenije 28. oktobra v Domu sindikatov v Ljubljani. Iz gradiva za skupščino, ki jo tvori 71 delegatov, smo v prejšnji številki predstavili predlog programa, tokrat povzemo še predloge kadrovskih rešitev.

Za predsednika kandidirajo:

Kristina Antolič, dosedanja predsednica SDTS,

Marjeta Benko, predsednica območnega odbora SDTS za Pomurje in

Franci Lavrač, predsednik sindikata Maximarketa.

Za podpredsednika kandidirata:

Nevenka Knapič, predsednica območnega odbora SDTS Celje in predsednica sindikata v Hmezadu Agrini, in

Ladislav Rožič, dosedanji podpredsednik SDTS in sekretar območnega odbora SDTS za Posavje.

Za tri (3) člane nadzornega odbora SDTS kandidirajo: **Dušan Čadež**, **Milka Čerin**, **Dragica Fijavž**, **Tatjana Boškovič Gomboc**, **Urban Lorenčič**, **Zdenka Martinšek**, **Ivanka Pleško**, **Jože Ružič**, **Herta Stamenkovič** in **Robert Ujčič**.

V novem republiškem odboru sindikata bo 28 članov, ki so jih izvolili območni odbori SDTS, skupščina pa bo njihovo izvolitev le potrdila.

Sindikat delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije (VIR)

Skupščina sindikata je sklicana za torek, 27. oktobra, v Ljubljani na Parmovi 51 (sedež območne organizacije ZSSS za Ljubljano z okolico). Na skupščino je povabljenih 35 delegatov.

Delegati naj bi sprejeli spremembe in dopolnitev statuta sindikata VIR, poročilo o delu v minulem obdobju in program dela do leta 2002.

Na dnevnem redu skupščine bodo tudi plače v vzgojni in izobraževalni dejavnosti. Izvršni odbor sindikata je 13. oktobra ugotovil, da so se zaradi popravkov plač v zdravstvu porušila razmerja s primerljivimi poklici v vzgoji in izobraževanju. Zaradi tega je oblikoval predlog sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe za vzgojo in izobraževanje. Bistvo predlaganih sprememb so večji dodatki, ki naj bi plače uravnovesili s tistimi v zdravstvu.

Izvršni odbor je razpravljal tudi o usklajevanju plač za prihodnje leto. Sprejel je stališče, da mora usklajevanje plač upoštevati uvedbo davka na dodano vrednost, regres za letni dopust pa ne sme biti nižji kot v gospodarstvu.

Kandidati za nosilne funkcije so:

za predsednika kandidira **Antica Debeljak**, Vrtec Šentvid,

kandidat za sekretarja je **Bojan Hribar**, dosedanji sekretar,

za 3-članski nadzorni odbor pa kandidirajo: **Majda Černe**, **Inka Jazbinšek**, **Irena Kralj**, **Bojan Kramar** in **Divna Obrenovič**.

Sindikat delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije

Republiški odbor je prejšnji petek sprejel predloge kongresnih listin in določil kandidate za vodilne funkcije. Kongres, ki bo 6. novembra v Velenju, bo tako obravnaval in sprejel poročilo o delu v obdobju med letoma 1994 in 98, nove programske usmeritve in nov statut. Gre za precejšnje spremembe in dopolnitve, zaradi katerih so se v sindikatu odločili pripraviti kar čistopis statuta. Republiški odbor sindikata je določil tudi ključ, po katerem bo sestavljen nov republiški odbor.

Za predsednika sindikata kandidirajo:

Tone Rozman, dosedanji predsednik, **Boris Govednik**, Novoteks Tkanina iz Metlike in

Milan Drčar, Tosama Domžale.

Kandidata za podpredsednika sta:

Martina Horžen, Lisca Sevnica, in **Jože Turkl**, Mura Murska Sobota.

Za sekretarja sindikata kandidira dosedanja sekretarka **Branka Novak**.

Kandidati za petčlanski nadzorni odbor so:

Franc Mali iz Tria Tržič, **Marjan Založnik** iz Mure, **Zlata Juh** iz Lisce, obrat Sevnica, **Anica Pezdirc** iz Kometa Metlika, **Ludvik Kučič** iz Korsa Rogaška Slatina, **Franc Štros** iz Lisce PE Zagorje, **Stanislav Mlakar** iz TSP Maribor, **Cecilija Ferlič** iz Tosame Domžale in **Barbara Bezek Rot** iz IUUV Vrhnika.

Po sklepu republiškega odbora bo Nova Delavska enotnost povabila vse kandidate za nosilne funkcije v sindikatu, da se predstavijo. Predstavitve bomo objavili v prihodnji številki.

Priznanja sindikata

Za delo v minulem mandatnem obdobju bodo po odločitvi republiškega odbora Sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije prejeli priznanja:

Danica Avbelj, **Marica Jonozovič**, **Danica Merlin**, **Erika Vogrinčič Barbarič**, **Stanislav Šajn**, **Stanko Mlakar** in **Slavko Zadavec**.

Priznanja sindikata bodo prejeli tudi zunanji sodelavci sindikata: **Ružica Škof** iz republiškega inšpektorata za delo, **Milan Skaza** iz društva inženirjev in tehnikov tekstilne industrije Slovenije za varstvo pri delu, **Brane Mišič** iz predsedstva ZSSS.

IZ SODNE PRAKSE

Piše: dr. Aleksej Cvetko

Neupravičena oziroma upravičena odsotnost delavca

Ni mogoče govoriti o delavčevi neupravičeni odsotnosti z dela, če je okoliščine, katerih posledica je bila delavčeva odsotnost, povzročil delodajalec.

(Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. VIII Ips 81/98 z dne 23. 6. 1998)

Sodišče prve stopnje je z obravnavano sodbo ugodilo zahtevku tožnice, razveljavilo sklepa tožene stranke z dne 12. 9. 1994 in 12. 10. 1994 o prenehanju delovnega razmerja tožnice, odločilo, da ji delovno razmerje pri toženi stranki ni prenehalo ter da je tožena stranka dolžna tožnico pozvati na delo. Zato ji je za nazaj priznalo zneske neizplačanih plač oziroma razlike v plačah s tem, da ji gredo od prisojenih zneskov zamudne obresti. Sklenilo je tudi, da ji je tožena stranka dolžna povrniti pravdne stroške v znesku 316.523,50 SIT z zamudnimi obrestmi.

Sodišče druge stopnje je z izpodbijano sodbo zavrnilo pritožbo tožene stranke in potrdilo sodbo prvostopenjskega sodišča.

Zoper pravnomočno sodbo sodišča druge stopnje je tožena stranka vložila pravočasno revizijo zaradi revizijskega razloga zmotne uporabe materialnega prava. Navajala je, da je sodišče na prvi in na drugi stopnji odločilo v nasprotju z veljavnimi predpisi. Delovno razmerje lahko preneha delavcu šele po dokončnosti sklepa o prenehanju delovnega razmerja, zato ni pravilen zaključek, da tožnici po 31. 7. 1994 ni bilo treba prihajati na delo. Tožnica je vedela, da je še v delovnem razmerju, in je naredila napako, ko ni hodila delat. Določbe 106. člena ZDR so uporabljive tudi v podobnih primerih. Zato je sodišče samovoljno tolmačilo pravna instituta dokončnosti in pravnomočnosti in posledic v zvezi z njima.

Revizijsko sodišče je revizijo kot neutemeljeno zavrnilo s tole razlago:

Iz določbe 5. točke prvega odstavka 100. člena zakona o delovnih razmerjih (ZDR - Uradni list RS, št. 14/90, 5/91 in 71/93) izhaja, da delavcu z dnem dokončnosti sklepa o prenehanju delovnega razmerja preneha delovno razmerje, če je bil neupravičeno odsoten z dela zaporedoma pet delovnih dni in se vrne na delo. Citirano določbo tega člena je pri izdaji sklepa o prenehanju delovnega razmerja tožnici uporabila tožena stranka. Glede na to, da med strankama ni sporno dejstvo, da je bila tožnica z dela odsotna več kot pet zaporednih delovnih dni v prvi polovici avgusta

1994, je torej vsebinsko je ostalo sporno za rešitev spora pravno relevantno, najprej dejansko, nato pa materialnopravno vprašanje, če je bila ta njena odsotnost neupravičena.

Iz dejanskih ugotovitev nižjih sodišč, na katere je revizijsko sodišče vezano, saj po določbi tretjega odstavka 385. člena ZPP revizija ni možna zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, se tudi revizijsko sodišče pridružuje na nižjih sodiščih zavzetemu stališču, da izostanek tožnice ni bil neupravičen. Čeprav revizijsko sodišče ne soglaša s pravnim razlogovanjem nižjih sodišč glede obveznosti tožnice po izdaji prvega sklepa o prenehanju delovnega razmerja (z dne 1. 7. 1994), ki ga je tožena stranka izdala zaradi odklonitve ponudbe v zvezi z reševanjem trajno presežnih delavcev (čeprav prej sploh ni bil izveden ustrezen postopek), ne gre prezreti, da je tožena stranka sama, kot je to pravilno ugotovljeno tudi v izpodbijani sodbi, s svojimi neizpeljanimi ali nezakonitimi postopki povzročila nejasno situacijo, ki je ni mogoče (vsaj ne v pretežnem delu) pripisati tožnici. Tej je zaradi organizacijskih sprememb in ukinitve zobnih ordinacij pri toženi stranki celo fizično bilo onemogočeno opravljanje njenega dela, drugo delo ji ni bilo niti pravilno niti pravočasno odrejeno, tako da tudi, če se je sama zavedala, da je še v delovnem razmerju pri toženi stranki, ni vedela, kje in pod kakšnim vodstvom naj delo opravlja. Zato tudi revizijsko sodišče povsem soglaša z zaključki izpodbijane sodbe, da je situacija, v kateri realno ni bilo mogoče pričakovati ustreznega reagiranja tožnice, povzročila tožena stranka in da zato ni mogoče zaključevati, da je bila v spornem obdobju z dela odsotna neupravičeno. Na pravilnost takega zaključka kaže tudi po nižjih sodiščih ugotovljeno dejstvo, da se je tožnica takoj, ko je dobila odredbo pristojne delavke tožene stranke, na odredbo odzvala in v skladu z njeno odredbo opravljala dodeljeno delo. To pa pomeni, da je bila odločitev v izpodbijani sodbi, da tožena stranka ni pravilno uporabila zakonske določbe, na podlagi katere je tožeči stranki prenehalo delovno razmerje, ker ta pač ni bila odsotna z dela neupravičeno, povsem utemeljena.

PРАВNA MNENJA IN NAŠVETI

Piše: Katarina Lavrin, dipl. iur.

Soglasje presežnega delavca invalida k prenehanju delovnega razmerja

Ali dejstvo, da presežni delavec invalid ni vložil ugovora zoper sklep o prenehanju delovnega razmerja pomeni, da je s tem soglašal?

Zakon o delovnih razmerjih v prvem odstavku 36. d člena določa, da delavcu invalidu, ki ne izpolnjuje pogojev za invalidsko pokojnino, lahko preneha delovno razmerje le z njegovim soglasjem. Taka zakonska ureditev pomeni, da zakon invalida zaradi težje zaposljivosti obravnava kot varovano kategorijo, torej mu lahko delovno razmerje preneha le, če je taka njegova volja. Če s sklepom o prenehanju delovnega razmerja ne soglaša, lahko vložil ugovor, s katerim v postopku zaradi absolutne zaščite, ki mu jo daje zakon, mora uspeti. Kljub temu pa zaradi tega še ni mogoče

napraviti zaključka, da delavcu invalidu kot trajnemu presežku delovno razmerje ni prenehalo neodvisno od njegove volje, če zoper sklep o prenehanju ni vložil ugovora. Nevložitev pravnega sredstva še ne pomeni jasno izražene volje. Ali je bilo soglasje dano in je delavcu invalidu delovno razmerje prenehalo v odvisnosti od njegove volje, je treba ugotovljati v vsakem primeru posebej, ne glede na to, ali je delavec vložil ugovor ali ne. Tako stališče je zavzelo Vrhovno sodišče RS (sklep opr. št. VIII Ips 93/96 z dne 5. 2. 1997).

Sindikalna lista

Oktober 1998

	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo)	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo)
Prvi del	SIT	SIT
1. Dnevnice		
– cela dnevnic		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	3.500,00
– polovična dnevnic		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	1.750,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.218,00
2. Kilometrini (od 27. 3. 1998 dalje)	35,94	35,94
3. Ločeno življenje	62.925,00	51.098,00
4. Prenosiščice - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 7. 1998)		
– po SKPGD (na delovni dan)	548,00	548,00
Drugi del		
1. Jubilejne nagrade		
– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	50.532,00	42.958,00
– za 20 let	75.798,00	64.437,00
– za 30 let	101.064,00	85.916,00
2. Odpravnina pri upokojitvi	314.626,00	471.939,00
oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodnejše		oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodnejše
3. Solidarnostne pomoči		
– po SKPD – ob smrti delavca	93.751,00	85.496,00
– ob smrti v ožji družini	46.875,00	–
4. Minimalna plača (od 1. 8. 1998)	64.666,00	64.666,00
5. Zajamčena plača	37.045,00	37.045,00
6. Regres za letni dopust		
– najmanj	102.000,00	84.800,00
– delavci s plačo pod 110.000,00 SIT na mesec	–	102.000,00

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97 v višini 51.098,00 SIT).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon. Za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

Strokovna služba ZSSS

Svet predlaga poslancem Državnega zbora Republike Slovenije, naj prvo obravnavo predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju odložijo do takrat, ko se bo ekonomsko-socialni svet opredelil do njega in oblikoval soglasna stališča.

Predlog zakona je bil poslan v zakonodajni postopek, ne da bi bilo pred tem doseženo soglasje socialnih partnerjev o ukrepih, ki naj bi zagotovili socialno vzdržnost reformiranega sistema. Tako ni zagotovil, da si bosta slovenski delavec in delodajalec glede na obstoječo plačno politiko, kljub po reformi realno znižani pričakovani socialni varnosti upokojencev na podlagi obveznega zavarovanja, lahko privoščila prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

Vlada ne odstopa od nekaterih predlogov za reformo, kot sta na primer znižana odmera pokojnine in trajni odbitki od pokojnine zaradi nedoseganja polne starosti. Tudi predlagana reforma invalidskega zavarovanja ne upošteva stališč Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Socialna varnost današnjih delovnih invalidov po reformi zato ostaja neznanka. Nobenih zagotovil tudi ni za realno uveljavljanje pravice do poklicne rehabilitacije invalidov. Posebej zaskrbljuje, da zasnova invalidskega zavarovanja za invalidnost, ki je povzročena iz dela, ne zagotavlja realne možnosti za ekonomsko spodbudo delodajalcu za vlaganja v varnost in zdravje pri delu.

Za polno delovno dobo polna pokojnina

Predlog zakona določa minimalne starostne pogoje in dolžine pokojninske dobe za upokojitev ter polno starost in trajne odbitke od pokojnine zaradi nedoseganja polne starosti. Prehodno obdobje uveljavljanja teh določil se za veliko večino prebivalstva konča do leta 2008 in traja zgolj 10 let. Prehodna obdobja, ki zaostrejuje pogoje za uveljavljanje pravic, so prekratka. Prehodna obdobja, ki olajšujejo dostopnost pravic na račun starševstva ali zavarovalne dobe pred 18. letom starosti, pa so predolga in jih marsikdo zato sploh ne bo mogel izkoristiti.

Člani sindikatov dejavnosti iz ZSSS doživljajo spreminjanje pogojev za uveljavitev pravice do starostne pokojnine kot krivično, saj ukinja institut polne pokojninske dobe. Uveljavljena ureditev, da si zavarovanec s 40 leti (zavarovanka s 35 leti) pokojninske dobe prisluži pravico do polne starostne pokojnine ne glede na starost, je za ZSSS pravična. Nasprotovanje ukinjanju instituta polne pokojninske dobe je posebno izrazito med delavci, ki so se zaposlili zelo mladi in se jim zato obeta, da bodo plačevali prispevke precej dlje kot 40 let.

Sindikati dejavnosti tudi opozarjajo, da v nekaterih panogah, kjer so pogoji dela izjemno težki (na primer tekstilna industrija), danes skoraj ni delavca ali delavke, ki bi se upokojila s polno pokojninsko dobo. Še manj verjetno je, da bodo ti delavci in delavke zmogli delati do polne starosti 65 oziroma 63 let.

Povzetek stališč sveta ZSSS do predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Svet zato predlaga, naj ostane temeljni pogoj za uveljavitev pravice do starostne pokojnine polna pokojninska doba 40 let za moške in 35 let za ženske. Starost naj ne vpliva na odmero pokojnine.

Višanje dejanske upokojitvene starosti slovenskega delavca pa je treba vezati na sistemske ukrepe, ki bodo delavcem omogočali delo do višje starosti. Hkrati z višanjem upokojitvene starosti bi morali postopno skrajšati delovni čas in omogočiti delavcem, da manj iztrošeni delajo do višje starosti. Skrajšani delovni čas in dejansko višja raven varnosti in zdravja pri delu sta pogoj za postopno dviganje povprečne upokojitvene starosti.

Za 40 let pokojninske dobe je za moškega znašala odmera doslej 85 % pokojninske osnove (polna starostna pokojnina), poslej pa naj bi znašala zgolj 70 %. Za ženske je predlagana enaka odmera kot za moške in zanje bodo zato učinki znižanja odmere toliko občutnejši. Učinki nižje odmere pa se dodatno seštevajo še z učinki drugačnega izračuna pokojninske osnove.

Poleg znižane pokojninske osnove in odmere pokojnin pa naj bi po uveljavitvi predlaganega reformnega zakona na realno raven pokojnin učinkovali tudi trajni odbitki na račun nedoseganja polne starosti po 0,3 % za vsak manjkajoči mesec.

Posledice bodo občutile zlasti ženske

Prehodno obdobje naj bi posebej občutile ženske, ki se jim ne povečuje zgolj potrebna starost, ampak se jim minimalna pokojninska doba za uveljavitev pravice do pokojnine veča s 35 na 38 let. Kljub prehodnemu obdobju bo zato del žensk, ki bodo v tem obdobju v

upokojitveni starosti, moralo svojo pokojninsko dobo podaljšati za nekaj let.

Ženske, ki bodo zaradi daljšanja minimalno potrebne pokojninske dobe za upokojitev delale nekaj let dlje od dosedanjih generacij, pa bi po končanem prehodnem obdobju občutile tudi novo odmerno lestvico bolj kot moški. Zaradi izenačitve odmerne lestvice moških in žensk bi lahko izbirale med prenizko pokojnino in podaljšanjem dela še za nekaj dodatnih let.

Trajni odbitki od pokojnin na račun nedoseganja polne starosti pomenijo nadaljnje izničenje instituta polne pokojninske dobe. Njihovi učinki so namreč taki, da na višino pokojnine vse manj vpliva dolžina pokojninske dobe in s tem vplačani prispevki, vse bolj pa starost. Znižanje pokojnine na račun odbitkov pri upokojitvi moškega pri 58 letih starosti in 40 letih pokojninske dobe znaša kar 25,2 %. Gre za približno enak učinek na odmero pokojnine, kot znaša odmera za 12 let zavarovalne dobe.

Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije trdi, da finančne vzdržnosti slovenskega pokojninskega sistema ne ogroža institut polne pokojninske dobe, ampak prenizka povprečna upokojitvena starost zaradi prevelikega obsega predčasnega upokojevanja. Omejiti je torej treba obseg predčasnega upokojevanja pri zavarovancih, ki še niso dosegli polne pokojninske dobe, ne pa izničevati vplačane prispevke tistih, ki so polno pokojninsko dobo oddelali.

Svet zahteva teoretične izračune višine pokojnine po sedanjem in predlaganem sistemu v tolarjih.

Invalidi bodo zelo ogroženi

Predlog zakona ne upošteva temeljnega predloga sveta ZSSS, naj se združita obvezno zdravstveno zavarovanje za primer poklicne bolezni in poškodbe pri delu v okviru ZZZS ter obvezno invalidsko zavarovanje za primer poklicne bolezni in poškodbe pri delu v okviru ZPiZ. Obe danes ločeni zavarovanja naj se združita, da bi se učinka obeh diferenciranih prispevnih stopenj seštevata. Združeno zavarovanje naj ostane pri enem od zavarovalnih zavodov ali pa še bolje v okviru nove specializirane zavarovalnice, ki bo sposobna realno oceniti raven varnosti in zdravja pri delu ter na tej podlagi določati diferencirano prispevno stopnjo.

Predlog zakona ne pove, s pomočjo katerih podatkov naj bi ZPiZ realno ocenil raven varnosti in zdravja pri posameznem delodajalcu. Zavod namreč ne pozna obsega obolevanja zaposlenih pri posameznih delodajalcih. Ne spremlja niti pogostnosti invalidiziranja po zavezancih za plačilo prispevkov. Predvsem pa ne more realno oceniti ravni varnosti in

zdravja, ker nima podatkov o boleznih v zvezi z delom.

Zato naj se znova oceni smiselnost združitve obeh obveznih zavarovanj za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (zdravstvenega in invalidskega). Hkrati naj se oceni možnost določanja višine diferencirane prispevne stopnje tudi na podlagi podatkov o številu obolelih in invalidiziranih delavcev pri delodajalcu zaradi bolezni v zvezi z delom, ki jih ni v zastarelem seznamu poklicnih bolezni.

Predlog zakona nezadovoljivo rešuje socialno varnost današnjih 35.000 delovnih invalidov, saj jih bo po uveljavitvi zakona 96 % v nevarnosti, da jim preneha delovno razmerje. Posebna komisija, sestavljena iz predstavnikov ZPiZ, zavoda za zaposlovanje, inšpektorja za delo ter sindikatov in delodajalcev, bo le težko ugovarjala delodajalčevi oceni, da za invalida pri delodajalcu ni produktivnega dela.

Predlog zakona ne rešuje nepravilnosti neupoštevanja bolezni v zvezi z delom pri določanju, ali je vzrok invalidnosti povezan z delom ali ne. Pravica do delovnega razmerja pri delodajalcu je zagotovljena zgolj invalidom zaradi poklicne bolezni in poškodbe pri delu. Kar 96 % invalidov torej lahko računata na prenehanje delovnega razmerja ter na nizko in začasno socialno varnost na trgu delovne sile, na katerem so invalidi še vedno nezaposljivi.

TEORETIČNI IZRAČUN POKOJNIN PRED POKOJNINSKO REFORMO IN PO NJEJ:

Predpostavke:

- Izračuni zneskov pokojnin pred reformo so narejeni na podlagi določil Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS št. 12/92, 67/93, 5/94, 7/96 in 54/98).
- Izračuni zneskov pokojnin po reformi so bili narejeni na podlagi predloga Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Poročevalec DZ RS št. 54/1998).
- Zneski pokojnin po reformi ne upoštevajo niti enega leta pokojninske dobe po dosedanjem sistemu. To pomeni, da bodo v prehodnem obdobju pokojnine obračunane v višini, ki bo vmes med obema v tej tabeli izračunanima zneskoma pred reformo in po njej. Edino znesek najvišje možne pokojnine se uveljavi takoj.
- Vsi zneski pokojnin so izračunani glede na podatke za mesec september 1998. Gre za neto zneske pokojnin pred odtegnitvijo dohodnine.
- Vsi zneski so v tolarjih.

	SEDANJI POKOJNINSKI SISTEM		POKOJNINSKI SISTEM PO REFORMI	
	moški za 40 let p. d.	ženske za 35 let p. d. ⁽²⁾	moški za 40 let p. d.	ženske za 38 let p. d. ⁽²⁾
Pokojnina na podlagi povprečne plače ⁽¹⁾	68.881	68.881	od 42.431 ⁽⁴⁾ do 56.726 ⁽⁵⁾	od 44.522 ⁽⁴⁾ do 54.295 ⁽⁵⁾
Pokojnina, obračunana od najnižje pokojninske osnove	52.301	52.301	od 32.217 ⁽⁴⁾ do 43.071 ⁽⁵⁾	od 33.804 ⁽⁴⁾ do 41.225 ⁽⁵⁾
Pokojnina, obračunana od najvišje pokojninske osnove	253.332 ⁽³⁾	253.332 ⁽³⁾	od 128.868 ⁽⁴⁾ do 172.284 ⁽⁵⁾	od 135.218 ⁽⁴⁾ do 164.900 ⁽⁵⁾

POJASNILA:

- Vsa leta pokojninske dobe, ki so upoštevana v pokojninski osnovi, je zavarovanec oziroma zavarovanka dosegal/a povprečno plačo v Sloveniji.
- Za izračun zneskov pokojnin pred reformo se pri ženskah upošteva 35-letna pokojninska doba, za izračun po reformi pa 38-letna pokojninska doba.
- Do mesečnega zneska pokojnine 106.000 SIT upokojenci ne plačujejo dohodnine. To pomeni, da znaša pred reformo dejanski znesek najvišje možne pokojnine z odtegnjeno dohodnino (brez olajšav) 219.062 SIT.
- Velja za 40 oziroma 38 let pokojninske dobe (možna je odmera tudi za pokojninsko dobo nad 40 oziroma 38 let).
- VSI ZNESKI POKOJNIN PO REFORMI SE LAHKO TRAJNO ZNIŽAJO OD 0,3% DO 25,2% OZIROMA DO 18% NA RAČUN NEDOSEGANJA POLNE STAROSTI OB UPOKOJITVI (za vsak manjkajoči mesec pred 65. oziroma 63. letom po 0,3%).

Pravice današnjih delovnih invalidov je potrebno prevesti na novi predlagani sistem invalidskega zavarovanja na takšen način, da bo njihova socialna varnost realno zagotovljena.

Sredstva naj upravljajo zlasti tisti, ki vplačujejo prispevke

V vseh državah s sistemom pokojninskega zavarovanja velja, da vplačana sredstva v pokojninsko blagajno upravljajo zlasti tisti, ki jih vplačujejo. Torej predstavniki delodajalskih organizacij in sindikalnih organizacij, ki zastopajo interese zavarovancev.

Po ureditvi iz leta 1992 imajo v 40-članski skupščini Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije užiivalci pravic (predstavniki upokojenskih organizacij in organizacij delovnih invalidov) 7 sedežev ali 20 %, različne vrste delodajalcev in samozaposlenih pa 20 sedežev ali 50 % ter sindikalne organizacije 13 sedežev ali 30 %.

Predlog zakona zmanjšuje vpliv sindikatov in delodajalskih organizacij na delo upravnega odbora zavoda. Ta je bil doslej 15-članski (1 upokojenec, 1 delovni invalid, 3 predstavniki delavcev zavoda, 4 predstavniki sindikatov ter 6 predstavnikov delodajalcev).

Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja ima 15-člansko skupščino, ki jo imenuje vlada tako, da je v njej tretjina

predstavnikov sindikatov in delodajalskih organizacij. Predlog reformnega zakona nima več takšne sestave skupščine sklada.

Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zakona (dosedanji Stanovanjski sklad) je imel dosedaj za skupščino kar skupščino zavoda, v kateri so bili tudi predstavniki sindikatov in delodajalskih organizacij. Po novem naj bi skupščino tega sklada imenovala vlada in pri tem polovico sedežev namenila upokojenskim organizacijam. Predstavniki sindikatov in delodajalskih organizacij v tej skupščini torej ni več.

Sklad prostovoljnega zavarovanja za dodaten obseg pravic je imel dosedaj 15-člansko skupščino in 5-članski nadzorni svet, ki ju je imenovala skupščina Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Predlog zakona določa zgolj to, da ima odslej skupščina najmanj tretjino članov iz vrst delodajalcev, ki plačujejo prispevke za obvezno dodatno zavarovanje, in v nadzornem svetu najmanj dva sedeža.

Politika je v zadnjih letih načrtno izrivala iz organov upravljanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja predstavnike sindikatov in delodajalskih organizacij. Torej predstavnike tistih, ki vplačujejo večino sredstev. Povečeval pa se je delež predstavnikov organizacij užiivalcev pravic in vlade.

V Evropski uniji ni predstavnikov organizacij užiivalcev pravic v organih upravljanja pokojninskih zavarovanj. V teh organih so predvsem zastopniki delodajalskih in sindikalnih organizacij. Tudi vlade svoj vpliv izvajajo učinkoviteje z drugačnimi vzvodi.

Pripravljenost vlade na socialno partnerstvo, ki je temelj socialnega modela Evropske unije, bomo sodili tudi po njenih predlogih o sestavi organov upravljanja institucij obveznih socialnih zavarovanj.

Humoreska

"Ali ste že slišali, da si je naš direktor v postopku lastninskega preoblikovanja podjetja neupravičeno prilastil 30 odstotkov delnic?" je pred dnevi pri malici v naši tovarni dejal strugar Lojze. "To je menda naredil tako spretno, da mu ne bo mogel nihče dokazati divje privatizacije. Sicer pa v naši državi za divjo privatizacijo še tako in tako ni nihče odgovarjal."

"To pa je res smešno. Ha, ha, ha..." se je zakrohotal skladišnik Rudi.

"To ni smešno, ampak žalostno!" je jezno pribil Lojze.

"Še bolj žalostno pa je, da je naš direktor sam sebi določil plačo, ki je 15 krat višja od povprečne delavske plače v podjetju. Zdaj ima večjo plačo kot predsednik države. Članov nadzornega sveta pa to nič ne moti,

saj je direktor tudi za njih poskrbel: za vsako sejo nadzornega sveta dobijo 1000 mark sejnine. Če bo šlo še nekaj časa tako naprej, bodo ti gospodje brezobzirno uničili naše podjetje," je pritegnil rezkar Vili.

"Kako smešno! Ha, ha, ha..." se je ponovno začel na ves glas smejati Rudi.

"Ni čudno, da naši menedžerji mislijo samo na to, kako bi si napolnili žepe, saj tudi številni ministri gledajo samo na svojo rit. Pogledajte ministra za obrambo. Še preden je sploh začel kaj delati, je sam sebi protipravno dodelil stanovanje. Kako bi se šele nagradil, če bi leto dni kolikor toliko uspešno vodil ministrstvo. Morda bi si za nagrado vzel kar cel vojaški blok?" se je v pogovor vključila snažilka Milica.

"Ha, ha, ha! Kako duhovito!" se je zasmel Rudi.

"Rudi, vse to ni smešno, temveč žalostno in za vse nas tragično," je z jeznim glasom dejal Lojze.

"Tako je!" se je vključil v pogovor livar Tone. "Poslanci, ki bi morali takšne in podobne probleme reševati, pa se raje med seboj pretepajo. To, kar se dogaja v našem parlamentu, je že prav tragi-komično."

"Ha, ha, ha..." se je smejal Rudi in se držal za trebuh.

"Rudi, sedaj pa se že enkrat nehaj smejati, saj se pogovarjamo o

samih žalostnih stvareh, ki jih bomo še kako občutili na svoji koži. Če se pri nas kmalu kaj ne bo spremenilo, bomo delavci v tej deželi še veliki reveži," je dejal Lojze.

"Kako zabavno! Ha, ha, ha..." se ni nehal smejati Rudi.

"Rudi! Takoj povej, zakaj se smeješ, sicer si bomo še mislili, da se norčuješ iz nas," se je razburila snažilka Milica.

"Jaz se iz nobenega ne norčujem, samo po navodilih zdravnika ravnam. Prejšnji teden sem namreč zaradi srčne nevroze dobil takšen napad tahikardije, da so me morali z rešilnim avtomobilom odpeljati v bolnišnico na urgentni oddelek. Tam mi je zdravnik rekel, da moram življenje gledati bolj z vesele in zabavne strani, sicer ne bom več dolgo živel. Zabičal mi je, da se v življenju

ne smem za nič več sekirati, pač pa se lahko samo še smejim."

"In sedaj se vsemu smejiš?" smo presenečeno vprašali vsi v en glas.

"Seveda. Zdravniki so ugotovili, da smeh sprošča, znižuje krvni pritisk, pospešuje krvni obtok ter spodbuja imunski sistem in prebavo. Dobro me poslušajte: če hočete ostati zdravi, se morate n-jbolj smejati ravno takrat, ko vas kakšna stvar še posebej razburi. Sicer pa: politiki in menedžerji so nam že vzeli vso oblast in denar. Zakaj bi jim dopustili, da nam uničijo še živce in zdravje? To pa bi bilo res smešno, ali ne? Ha, ha, ha, ha..." se je začel ponovno režati Rudi.

"Tega veselja pa našim politikom in menedžerjem zares ne privoščimo! Ha, ha, ha..." smo se začeli vsi smejati.

"Jaz bi se tudi smejala, pa se ne morem!" je potarnala Milica.

"Rudi, povej, kako se ob vsem, kar se pri nas dogaja, sploh lahko smejiš?"

"Preprosto! Predstavljam si, da sem gledalec v cirkusu, naš direktor in nekateri politiki pa so klovni v njem."

"Ha, ha, ha..." smo se skupaj z Milico vsi zasmeli.

Odslej se v naši tovarni veliko smejimo, saj imamo, kakor bi rekel Rudi, v našem cirkusu izvrstne klovne.

Iz dnevnika delavca Jožeta

Cirkus

ne smem za nič več sekirati, pač pa se lahko samo še smejim."

"Seveda. Zdravniki so ugotovili, da smeh sprošča, znižuje krvni pritisk, pospešuje krvni obtok ter spodbuja imunski sistem in prebavo. Dobro me poslušajte: če hočete ostati zdravi, se morate n-jbolj smejati ravno takrat, ko vas kakšna stvar še posebej razburi. Sicer pa: politiki in menedžerji so nam že vzeli vso oblast in denar. Zakaj bi jim dopustili, da nam uničijo še živce in zdravje? To pa bi bilo res smešno, ali ne? Ha, ha, ha, ha..." se je začel ponovno režati Rudi.

"Tega veselja pa našim politikom in menedžerjem zares ne privoščimo! Ha, ha, ha..." smo se začeli vsi smejati.

"Jaz bi se tudi smejala, pa se ne morem!" je potarnala Milica.

"Rudi, povej, kako se ob vsem, kar se pri nas dogaja, sploh lahko smejiš?"

"Preprosto! Predstavljam si, da sem gledalec v cirkusu, naš direktor in nekateri politiki pa so klovni v njem."

"Ha, ha, ha..." smo se skupaj z Milico vsi zasmeli.

Odslej se v naši tovarni veliko smejimo, saj imamo, kakor bi rekel Rudi, v našem cirkusu izvrstne klovne.

Mira Videčnik: »Jani, povej mi, imaš lopar zaradi telesnega počutja, da bi koga športno namahal, ali skušaš z njim doseči še kaj drugega?«

Sramota

"Ali te ni sram, hčerka?"

"Zakaj, mama?"

"Vse tvoje prijateljice so že ločene, ti pa se še poročila nisi!"

Višja plača

"Šef, prosim, da mi povišate plačo. Ne glede na to, kako gospodarim, s sedanjo ne morem preživljati družine?"

"Saj sem ti plačo dvignil že prejšnji mesec!"

"Joj, potem pa oprostite. Žena mi ni nič povedala!"

Molčeča mamica

"Čigav pa si ti, fantek?"

"Midva z očkom ne veva, mamica pa noče povedati!"

Poroka

"Zakaj pa pišeš sam na pisalni stroj?" vpraša prvi direktor drugega.

"Tajnica se je poročila!"

"Res? S kom?"

"Z mano!"

Igra narave

"To pa je res čudno: fantki se radi igrajo z v-jaki, deklince pa s punčkami."

"Kaj je v tem nenavadnega?"

"Ko odrastejo, je ravno obratno!"

Ločitev

"Si še vedno srečno poročen?"

"Ne! Sedaj sem srečno ločen!"

Najlepša obleka

"Gospodična, s katero obleko ste imeli pri moških največ uspehov?"

"Vedno s tisto, ki sem jo odvrгла!"

Viagra v juhi

Starejši direktor se je želel izkazati pri mlajši tajnici. Zato si je kupil tabletko viagre in prosil natakarka, naj mu jo vrže v juho.

"Oprostite," mu je rekel pri kosilu natakarka, "juhe vam nismo mogli skuhati, ker so se rezanci zavrvali in štrlijo ven iz sklede."

Skok čez plot

"V čem je pravzaprav razlika med joggingom in skakanjem čez plot? Pri obojem se človek dobro rekreira."

"O joggingu vsi govorijo, vendar se z njim le redki ukvarjajo. Čez plot pa skačejo skoraj vsi, čeprav o tem le redki govorijo."

Spanje

"Doktor, prosim, pomagajte mi. V spanju govorim!"

"Ali ženo to moti?"

"Ne! Samo v pisarni se mi vsi smejijo!"

Državno prvenstvo SKEI v malem nogometu

Velenjčani že drugič

V telovadnici osnovne šole v Mežici je bilo prejšnjo soboto 2. državno prvenstvo SKEI v malem nogometu. Domačini, vse niti je imel v rokah Blaž Jug, se niso izkazali le kot izvrstni organizatorji, ampak tudi na tekamah, saj so zasedli drugo mesto. Pokale je zmagovalcem podelil predsednik SKEI **Albert Vodovnik**.

Sodelovalo je osem ekip območnih organizacij SKEI, in sicer: Celja, Bele krajine, Podravja, Gorenjske, Posočja, Velenja, Dolenjske in Koroške. Na finalni turnir so se uvrstili Velenjčani, Korošci in Celjani.

Njihova medsebojna srečanja so se končala takole:

Zmagovalna ekipa je nastopila v postavi: **Rudi Hudarín** (kapetan), **Zoran Josič**, **Boris Tomažič**, **Robi Gosnik**, **Sašo Berlak**, **Niaz Nezić**, **Emir Husejlić** in **Primož Presečnik**. Na 'gasilski' fotografiji sta tudi predsednik obočnega odbora SKEI za Velenje **Branko Amon** in **Emil Krušič**, predsednik SKEI Gorenje **Gospodinjski aparati** s hčerko.

Velenje : Celje 3 : 0,
Koroška : Celje 8 : 0 in
Velenje : Koroška 2 : 0.

Velenjčani so zmagali tudi lani in tako prehodni pokal osvojili že drugič; če ga bodo tudi prihodnje leto, bodo organizatorji morali kupiti novega. Njihov šef **Branko Amon** nam je zagotovil, da se bo to tudi zgodilo.

Ekipa Koroške pozdravlja ekipo Podravja.

Priznanje za najboljšega igralca je prejel **Boris Tomažič** iz Velenja, odkoder je tudi najboljši golman **Zoran Josič**, ki je po ocenah nekaterih gledalcev odločil finalno tekmo. Najboljši strelec pa je bil domačin **Stanislav Trdina**, dal je kar 12 golov.

Po končanem tekmovanju so organizatorji v bližnji restavraciji na Poleni priredili še družabno srečanje.

F. K.

Sindikalni športni utrip v Zasavju

V okviru tradicionalnega praznovanja cementarjev so v Cementarni Trbovlje pripravili številna športna tekmovanja, ki so se jih poleg zaposlenih udeležile še številne sindikalne ekipe trboveljskih podjetij.

Zmagovalci po posameznih panogah so:

Tenis – ženske posamezno: **Rožana Dani**, **Skušek Dragi**, **Prošt Mili**.

Tenis – moški posamezno: **Božiček Andrej**, **Potrpín Rudi**, **Škalički Dušan**.

Tenis – dvojice: **Potrpín-Radak**, **Škalički-Božiček**, **Koprivc-Magister**.

Balinanje – pari: **Potrpín-Hribar**, **Gašparut-Kastelic**, **Prišel-Zeleznik**.

Balinanje – četvorke: **Proizvodnja cementa**, **Pridobivanje surovin**, **Vzdrževanje in transport**.

Četverboj: **Cementarna Trbovlje** – 1. ekipa, **Termoelektrarna Trbovlje**, **SGP Zasavje Trbovlje**.

Kegljanje – troboj: **Cementarna Trbovlje** – 1. ekipa, **SGP Zasavje Trbovlje**, **Cementarna Trbovlje** – 2. ekipa.

Šah: **Popovič Mijo**, **Prišel Anton**, **Simnovčič Franc**.

Košarka – trojke: **Blaznek-Božiček-Kmetič**, **Magister-Potrpín-Mlinar**, **Škalički-Koprivc-Sulkanovič**.

Nogomet: **Cementarna Trbovlje** : **Korenine Plesko** 7 : 3.

Komisija za šport in rekreacijo pri OO ZSSS Zasavje, ki jo vodi **Rudi Tomše**, je skupaj s Teniškim klubom **Hrastnik** pripravila tudi dobro obiskani sindikalni teniški turnir. Tekmovalci so bili razporejeni v tri starostne skupine.

Najboljši so bili:

Do 35 let: **Blagotinšek Tomaž** – **Steklarna Hrastnik**; **Možic Tone** – **Rudnik Trbovlje**; **Ščurek Primož** – **Rudis Trbovlje**.

Od 35 do 45 let: **Mlakar Boris** – **Steklarna Hrastnik**; **Ručman Slavko** – **RTH Rudnik Hrastnik**; **Koritnik Franc** – **Forstek Hrastnik**.

Od 45 do 55 let: **Božjak Mirko** – **STT Strojgradnja Trbovlje**, **Hild Mi-**

hael – **Rudis Trbovlje**; **Strader Bojan** – **RTH Trbovlje**.

Kolajne najboljšim je podelila **Tjaša Logar** iz OO ZSSS Zasavje. Končala se je rekreacijska balinarska liga, ki že četrto leto poteka pod pokroviteljstvom OO ZSSS Zasavje.

Letos je v obeh ligah tekmovalo kar 135 registriranih rekreativcev, ki so nastopali v 18 ekipah. Kot ugotavlja predsednik balinarskega odbora **Franci Kotnik**, so ekipe potrdile

visoko kakovost. Medsebojni rezultati so pokazali veliko izenačenost.

Tekmovanje je potekalo v dveh delih – spomladanski del se je začel v aprilu in končal v juliju, jesenski pa je potekal od avgusta do oktobra.

Končni vrstni red:

STRELCI 41 točk, **CEMENTARNA** 39 točk, **PRIJATELJI** 36 točk.

Nastop v 1. ligi sta si priborili ekipi **TOLOVAJEV** in **AMD**.

V okviru tradicionalnega praznika **STEKLO IN SVETLOBA** je sindikat **Steklarne Hrastnik** pod vodstvom predsednika **Soniboja Knežaka** pripravil številna športna tekmovanja.

Najboljši so bili:

tenis: **Mlakar Boris**, **Zajc Franc**, **Razinger Zdravko**
mali nogomet: **Horse Hause**, **Maligani**, **Optimisti**
balinanje: **Upokojenci steklarne**, **Steklar I**, **Steklar II**
Vsem organizatorjem, tekmovalcem in zmagovalcem iskreno čestitamo in želimo, da bi tudi v prihodnje tako plodno sodelovali z Območno organizacijo ZSSS Zasavje.

Ciril Urek

Usposabljanje gostinsko turističnih delavcev pogoj za hitrejši razvoj turizma

Na mariborskem sejmišču je prejšnji teden potekal 6. mednarodni sejem gostinstva in turizma "Gost tur 98", na katerem je sodelovalo 472 razstavljalcev iz Avstrije, Hrvaške, Črne gore in Slovenije. Po besedah resornega ministra Janka Razgorška, izrekel jih je ob otvoritvi, je za nadaljnji razvoj turizma v Sloveniji izjemno pomembna kakovost gostinskih in turističnih storitev. Večje kakovosti si brez nadaljnjih vlaganj v nastanitvene objekte in turistično infrastrukturo ni mogoče obetati. Mariborski župan dr. Alojz Križman je dodal, da je treba za hitrejši razvoj te dejavnosti usposobiti zlasti kader in da so prav zaradi tega v Mariboru letos že odprli višjo strokovno šolo za gostinstvo, v kratkem pa bodo odprli tudi novo zgradbo Srednje živilske šole. V času sejma se je v Mariboru vrstilo 13 strokovnih posvetovanj o turizmu, med drugimi pa so se na sejmišču sestali tudi člani upravnega odbora Združenja za turizem in gostinstvo pri Gospodarski zbornici Slovenije. Na seji so obravnavali načrt trženja slovenskega turizma v letu 1999, ki ga je pripravil Center za promocijo turizma Slovenije. Po besedah njegovega direktorja Francija Križana je za Slovenijo turizem ena od največjih gospodarskih priložnosti za prodajo slovenskih proizvodov in storitev ter vpliva tudi na dodatno zaposlovanje.

Center za promocijo turizma bo v naslednjem letu svojo dejavnost osredotočil zlasti na Nemčijo, Italijo, Avstrijo in Hrvaško, od koder je prišlo lani v Slovenijo preko 65 odstotkov vseh tujih gostov. Na omenjenih primarnih tržiščih bo center deloval preko mreže predstavništva, medtem ko bo na tržiščih Velike Britanije, Madžarske, Nizozemske, Združenih držav Amerike in Švice izvajal tržne aktivnosti v sodelovanju s slovenskimi informativnimi uradi v teh državah. Med sekundarna tržišča so slovenski turistični delavci uvrstili tudi Skandinavijo, Francijo, Rusijo, Japonsko in Izrael.

Slovenski turistični delavci nameravajo v naslednjem letu svoje turistične proizvode promovirati na okoli 30 sejmiščih in borznih predstavitvah v tujini, veliko pozornosti pa bodo posvetili tudi odnosom s tujimi mediji ter s turističnimi agencijami in drugimi tujimi organizatorji potovanj. Da bi bili pri promociji in trženju turističnih proizvodov čim bolj uspešni, pa bodo sodelovali tudi z domačimi in tujimi strokovnimi, izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami. Člani združenja so opozorili zlasti na potrebo po raziskovanju konjunkturo in trendov v svetovnem turizmu, saj bi se na osnovi izsledkov teh raziskav naši turistični menedžerji lažje odločali za naložbe v nove turistične kapacitete in proizvode.

Sekretar Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije **Ivan Jurše** je na seji upravnega odbora združenja med drugim opozoril, da je Slovenija zelo primerna tudi za razvijanje sindikalnega turizma. V ta namen bi se lahko zainteresirane agencije ob pomoči sindikata povezale z evropsko in svetovno zvezo sindikatov turističnih delavcev EUL in IUL, kar so člani združenja podprli.

Minister za malo gospodarstvo in turizem Janko Razgoršek je turistične delavce pozval, naj za naslednjo sezono ne dvigujejo cen svojih storitev, saj bodo s tem veliko prispevali k povečanju turističnega prometa. Po njegovih besedah naši turistični delavci ne smejo narediti iste napake kot njihovi kolegi na Hrvaškem, ko so zaradi davka na dodano vrednost bistveno povečali cene in zato letos izgubili veliko gostov.

V času sejma je v Slovenskem narodnem gledališču v Mariboru potekala tudi "Slovenska turistična borza 98", na kateri je svoje turistične proizvode predstavilo 54 gostinskih in turističnih podjetij iz vse Slovenije. Po ocenah turističnih delavcev je borza odlično uspela, saj so imela domača gostinsko-turistična podjetja v povprečju stike s predstavniki desetih do petnajstih tujih turističnih agencij, od česar si nadejajo v naslednjih letih večji turistični promet. Tuji organizatorji potovanj so se najbolj zanimali za letovanja v naših naravnih zdraviliščih, smučarskih centrih in seveda na slovenski obali. **T. K.**

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

"Komunikacijska učinkovitost sveta delavcev"

Cilji seminarja: Uspešnost dela vsakega posameznika in vsakega organa, tako tudi sveta delavcev, je odvisna od njegove komunikacijske sposobnosti. Tudi komunikacijskih spretnosti se je mogoče in treba naučiti. Za svet delavcev je še pomembneje, kako prepričati direktorja, upravo, nadzorni svet itd. o pravilnosti svojih stališč. K temu lahko veliko pripomore prava oblika komuniciranja.

Svet delavcev ima med drugim tudi številne pisne komunikacije, tako s posamezniki kot s skupinami, organi in organizacijami. Poslovna pisma morajo imeti primerno obliko in vsebino, da vzbudijo pri prejemnikih dober vtis. Svet delavcev pogosto komunicira z ljudmi, ki so komuniciranja bolj vešč in le-to tudi pogosteje uporabljajo kot svet delavcev. Cilj tega seminarja je, da udeleženci pridobijo širša znanja in nove vpoglede s področja komunikacij.

Namembnost seminarja: Seminar je namenjen članom svetov delavcev, ki želijo izboljšati svoje komunikacijske spretnosti. Pogoj za udeležbo na seminarju je članstvo v enem od sindikatov dejavnosti, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas in kraj izvedbe: Seminar bo v četrtek, 19. novembra 1998, v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana, soba 16/1.

PROGRAM SEMINARJA:

Od 9.00 do 9.15 ure

Uvod v seminar: Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS

Od 9.15 do 10.30 ure

– **Zakaj poslušalci ali bralci sporočilo razumejo drugače kot je bil namen govornika ali pisca?**
– **Kakšen jezik uporabiti, če želimo vzpostaviti bolj tesne odnose s sogovornikom in kakšnega, če želimo ohraniti distanco.**

Od 10.45 do 12.30 ure

– **Sporočanje ugodnih, nevtrálnih in slabih novic.**

Vaja: Udeleženci vadijo oblikovanje sporočil z ugodnimi, nevtrálnimi in slabimi novicami.

Od 12.30 do 13.30 ure - odmor

Od 13.30 do 15.00 ure

– **Oblikovanje in uporaba prepričevalnih komunikacij.**

Vaja: Pisanje prepričevalnih sporočil.

Od 15.15 do 16.45 ure

– **Oblikovanje učinkovite vsebine in podobe pisma sveta delavcev upravi.**

Vaja: Vzorec takšnega poslovnega pisma.

Metode: poudarek je na aktivnem sodelovanju udeležencev, ne le pri predavanjih ampak predvsem pri vajah iz posameznih oblik komuniciranja in pripravljenosti na izboljševanje svojih osebnih komunikacijskih spretnosti.

Strokovni izvajalec: dr. Bogdan Kavčič, univerzitetni profesor, predavatelj predmeta Poslovno komuniciranje na Ekonomski fakulteti v Ljubljani in avtor številnih strokovnih člankov s področja komuniciranja.

Rok za prijavo: Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 11. novembra 1998.

Seminar bomo izvedli, če bo 18 prijav. Če bo prijav več, bomo preostale prijavitelje uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija: Cena seminarja znaša 11.000 SIT za posameznega udeleženca (v ceno je vključeno strokovno gradivo in osvežilni napitki). Prijavnici za seminar je treba priložiti potrdilo o plačilu kotizacije.

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila pripišite "Seminar XIV.", sklic na številko 20".

Dodatne informacije: Odgovore na dodatna vprašanja v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta na telefonski številki 061/316-489 in pri Jožici Anžel na telefonski številki 061/13 10 033, interna 282 ali 061/316 489.

Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS

Prijavnica za izobraževalni seminar

"KOMUNIKACIJSKA UČINKOVITOST SVETA DELAVCEV"

19. novembra 1998 v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana, soba 16/1

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Izobrazba, stopnja izobrazbe:

Naslov doma:

Zaposlitev: – naziv in naslov družbe:

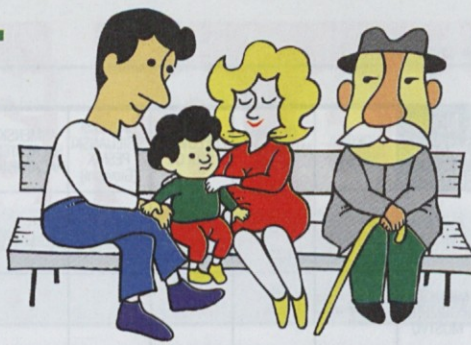
– delovno mesto:

Član sindikata dejavnosti Slovenije

Član sveta delavcev: DA NE

Žig in podpis odgovorne osebe:

Kraj,, datum:

PROSTOVOLJNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA

V PRIČAKOVANJU PRVE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE PROSTOVOLJNIH ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ ZAVAROVANCI ZAVODA NEMOTENO UVELJAVLJAJO SVOJA ZAVAROVANJA TUDI PO 1. 1. 1999

Nedavno sprejeti amandmaji k Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju v svojih določilih zavezujejo vse ponudnike prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj za doplačila, da organizirajo svoje delovanje na področju prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj po načelih vzajemnosti. Takšno vizijo je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije že zapisal tudi v svojem strateškem razvojnem programu zdravstvenega zavarovanja.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju leta 1992 je posameznikom naložil del odgovornosti za lastno zdravstveno varnost in jim hkrati dal možnost, da svobodno izbirajo oblike in obseg zavarovanj za različna zdravstvena tveganja. Zavarovanje celote tveganj je zagotovil s kombinacijo obveznega in prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja.

Zahteve in pričakovanja ljudi na področju zdravstvenega varstva naraščajo. Takšne trende pa je moč pričakovati tudi v prihodnje. Vseh potreb zavarovancev v prihodnosti ne bo mogoče zagotoviti s solidarnostjo v obveznem zavarovanju. Določen del teh pravic si bodo morali zavarovanci zagotoviti s prostovoljno vključitvijo v eno izmed oblik vzajemnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja. Že sedaj je pri Zavodu prek milijon zavarovancev sklenilo prostovoljno zdravstveno zavarovanje za doplačila do polne vrednosti storitev.

Glede na to, da si Zavod prizadeva za uveljavitev prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, katerega glavni namen ni pridobivanje dobička, je njegovo delovanje usmerjeno k ustanovitvi nove družbe, in sicer družbe za vzajemno zavarovanje. Le-ta naj bi se uveljavila kot prva specializirana zavarovalnica na področju prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj v Sloveniji. Nanjo bi se, kot to določa Zakon, prenesle vse sedanje zavarovalne pogodbe Zavoda in tudi vsa sredstva, torej vse dosedanje pravice in obveznosti.

Zavod zagotavlja svojim zavarovancem, da bodo še naprej nemoteno uveljavljali pravice, ki izhajajo iz prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja v času pred ustanovitvijo družbe za vzajemno zavarovanje in tudi po njej, saj imajo pretežno sklenjene zavarovalne pogodbe za obdobje petih let. Tako bodo zavarovanci tudi po 1. 1. 1999 še naprej zavarovani za doplačila do polne vrednosti storitev in jim torej teh storitev ne bo potrebno plačevati neposredno pri izvajalcih. Zavarovanci s 5-letnimi policami bodo vstopili v novo leto 1999 s svojim obstoječim zdravstvenim zavarovanjem brez nepotrebne novega, dodatnega administriranja ali podaljševanja zavarovanj.

Vzajemna zavarovalnica je last članov družbe, ki prek skupščine odločilno vplivajo na njeno poslovanje. Tako se zavarovanci - člani družbe pojavljajo v dveh vlogah: kot zavarovanci, ki uveljavljajo pravice iz sklenjenih zavarovanj, in kot upravljalci zavarovalnice, ki odločajo o bistvenih vprašanih delovanja družbe. Namen vzajemne zavarovalnice ni v pridobivanju dobička za delničarje, kot to velja na primer za delniško družbo. Njen glavni cilj je zadovoljevanje interesov članov družbe, to je zagotavljanje pravic po načelu izravnave odhodkov in prihodkov ob čim nižjih stroških poslovanja.

Člani družbe plačajo zavarovalno premijo kot akontacijo. Višina premije zagotavlja varnost zavarovanja in likvidnost pri poravnavi zavarovanih tveganj. Pogoj za ustanovitev in delovanje družbe za vzajemno zavarovanje je oblikovanje ustreznih zakonsko določenih skladov. S tem bo zavarovancem zagotovljeno zdravstveno varstvo za življenjsko obdobje, ko bodo zdravstvena tveganja in višine odškodnin višje od povprečno pričakovanih. V ospredju poslovanja zavarovalnice bo zagotavljanje pravic iz prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in izpolnjevanje pogodbenih obveznosti do zavarovancev in izvajalcev zdravstvenih storitev.

Da bo Zavod tudi v prihodnje dosegal zastavljene cilje, mora voditi ustrezno politiko premij. Ta naj zagotavlja zanesljivost poslovanja prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in pričakovano raven zdravstvene varnosti. V tem letu je nastal razkorak med prihodki in odhodki zavarovanja. Zaradi tega je bil Zavod primoran povišati premije in poostri nadzor nad odhodki. Pričakujemo, da bo konec leta poslovanje pozitivno. Tako pričakujemo, da bo vzajemna družba ustanovljena v drugi polovici leta 1999, ko bo zagotovljena zahtevana finančna rezerva in vsi materialni pogoji za ustanovitev družbe.

Na področju zdravstvenih zavarovanj ima Zavod dolgoletno tradicijo, ustrezno usposobljeno osebje in razvejano mrežo za opravljanje zavarovalniških nalog. Z jasno začrtano poslovno politiko in z začrtano strategijo na področju prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj bo tudi v prihodnje deloval v dobro svojih zavarovancev.

Ustanavljanje vzajemne družbe je nov korak v opisani smeri. Vzajemna družba bo tudi v prihodnosti zagotavljala svojim članom - zavarovancem zanesljiva prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ki so dobra naložba za danes in za brezskrbno starost za jutri.

